

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
เรื่อง

แผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

โดย
นางสาว วจีวโรบล แสงสว่าง

นักศึกษาหลักสูตรนัทยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

บทคัดย่อ

รายงานส่วนบุคคลฉบับนี้เป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย (2) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวงฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และ (3) เสนอแนวทางและกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้กระทรวงฯ บรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย การศึกษารั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำนวน 10 คน ได้แก่ กลุ่มผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และผู้รับผิดชอบในการนำแผนปฏิบัติการกระทรวงฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปถ่ายทอดเป็นแผนปฏิบัติการของกรม/สำนักงานและใช้กรอบแนวคิดของ STEEP ในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมภายนอก และใช้ McKinsey 7'S Framework เพื่อตรวจสอบสถานะแวดล้อมภายใน จากนั้นวิเคราะห์และประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ SWOT analysis และ TOWS Matrix ผลการศึกษาพบว่า กระทรวงฯ มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เอื้อต่อการพัฒนากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีจุดแข็งสอดคล้องกับโอกาส จึงมุ่งเน้นกลยุทธ์เชิงรุก ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และ (2) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน จำนวน 6 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ และ 11 แผนงาน

การศึกษารั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ดังนี้ (1) ควรเร่งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม (2) ควรเน้นการสร้างการสื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสร้างความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆ อย่างยั่งยืนต่อไป (3) การขับเคลื่อนองค์กรจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (4) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการประสานงานความร่วมมือด้านกฎหมาย ด้านฐานข้อมูล เพื่อบรรลุเป้าหมายตามข้อตกลงต่างๆ ระดับนานาชาติ (5) การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และ (6) การผลักดันให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเน้นขยายฐานความรู้ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ให้กับภาคเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็กลอยเข้ามาสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

คำนำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีภารกิจสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทต่างๆ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับการแก้ไขปัญหาและการรับมือกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึง เสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศไทยภายใต้การดำเนินงานร่วมกับประเทศต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เพื่อเป็นการขับเคลื่อนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำรายงานการศึกษาฉบับนี้ โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ ได้แก่ STEEP, McKinsey 7's Framework, SWOT analysis และ TOWS Matrix ตลอดจนหลักวิชาการในการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END) แนวทางในการดำเนินการ (WAYS) และมาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS) เพื่อกำหนดประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาและมาตรการที่ควรดำเนินการเพื่อพัฒนากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้บรรลุเป้าหมายของแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมต่อไป

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ คณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ที่ได้ให้ความรู้และโอกาสในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะสามารถเป็นกรอบแนวทางในการผลักดัน ขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ของกระทรวงฯ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วชิวิโรบล แสงสว่าง

นักศึกษาลัทธิสุตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 16

เลขที่ 1644

10 เมษายน 2566

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
คำนำ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญแผนงาน.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	3
1.5 ข้อยกเว้นของการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์.....	7
2.1 สถานะแวดล้อมภายนอก.....	7
2.2 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร.....	20
2.3 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ANALYSIS).....	24
บทที่ 3 แผนขององค์กร.....	45
3.1 แผนปฏิบัติราชการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	45
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)	
3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END).....	45
3.3 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS).....	46
3.4 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS).....	51
3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (STRATEGIC MAP).....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์.....	63
ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	66
ประวัติย่อผู้ศึกษา.....	74

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน ด้วย McKinsey 7'S Framework.....	28
ตารางที่ 2-2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก ด้วย STEEP.....	32
ตารางที่ 2-3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	34
ตารางที่ 2-4 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายใน.....	36
ตาม McKinsey 7'S Framework	
ตารางที่ 2-5 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอก ตาม STEEP.....	36
ตารางที่ 2-6 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน ตาม McKinsey 7'S Framework.....	38
ตารางที่ 2-7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP.....	38
ตารางที่ 2-8 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายใน.....	39
ตาม McKinsey 7'S Framework	
ตารางที่ 2-9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอก ตาม STEEP.....	39
ตารางที่ 2-10 การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix.....	44
ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส และการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก.....	47
ตารางที่ 3-2 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1.....	48
ตารางที่ 3-3 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2.....	50
ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570).....	51
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	
ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570).....	56
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2-1	โครงสร้างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	21
แผนภาพที่ 2-2	แผนภูมิอัตรากำลังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	23
แผนภาพที่ 2-3	การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน.....	25
	ตามหลักการ McKinsey 7'S Framework	
แผนภาพที่ 2-4	ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position).....	40
	ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
แผนภาพที่ 2-5	TOWS Matrix.....	43
แผนภาพที่ 3-1	แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map).....	61
	ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
แผนภาพที่ 3-2	กรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ.....	62
	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
	ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างกว้างขวาง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้างและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นตามลำดับ เช่น สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เป็นต้น นอกจากสถานการณ์ภายในประเทศแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับโลกและระดับภูมิภาคยังส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน เช่น ปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน (Trans boundary Haze) และปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และที่สำคัญ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา แผนและนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาสู่ความยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ การให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเส้นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ “ระบบนิเวศมั่นคงเพื่อประชาชนใช้ประโยชน์อย่างมั่งคั่งและยั่งยืน”

ความท้าทายและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ยังส่งผลให้องค์กรและบุคลากรภาครัฐต้องปรับตัว ปรับปรุงวิธีการทำงาน พัฒนานวัตกรรมบริการให้บริการ ตลอดจน ปรับค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ในส่วนของภาครัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปรับตัวเพื่อให้สามารถรองรับกับความต้องการของประชาชนและสังคมที่มากขึ้น ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งเป็นแผนระดับ 3 ให้มีความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างมิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม และมิติเศรษฐกิจ ซึ่งเป็น 3 เสาหลักสำคัญให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทางให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดจะผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ และทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถบรรลุวิสัยทัศน์คือ “ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้ระบบนิเวศที่ยั่งยืน”

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
- 1.2.2 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนวทางและกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับนี้ จัดทำภายใต้ขอบเขต ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เป้าหมายการพัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 ตลอดจนการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร โดยเฉพาะสถานะแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มที่ 1 : ผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) จำนวน 2 ท่าน

กลุ่มที่ 2 : ผู้รับผิดชอบในการนำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปถ่ายทอดเป็นแผนปฏิบัติราชการของกรม/สำนักงาน จำนวน 8 ท่าน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานี้ ดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน 2566

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) กำหนดเป็นแบบการสัมภาษณ์ (Interview) จำแนกรายบุคคล ซึ่งจัดทำเป็นเอกสารสอบถามแบบปลายเปิด (Opened question) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และได้ข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ทั้งในระดับผู้จัดทำและผู้รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติ

1.4.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการศึกษาเอกสาร รายงาน บทความแนวคิด หนังสือพิมพ์หรือข่าวเผยแพร่ และข้อมูลยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เป้าหมายการพัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 – 2570 รวมถึงข้อมูลแหล่งอื่นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4.2 ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.2.1 ศึกษาและตรวจสอบสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ดังนี้

1) ตรวจสอบสถานะแวดล้อมภายในของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบแนวคิดของ McKinsey 7's Framework เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่มีผลกระทบกับการบริหารองค์กร ดังนี้

- Structure โครงสร้างขององค์กร
- Strategy กลยุทธ์ขององค์กร
- Systems ระบบในการดำเนินงานขององค์กร
- Style ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร
- Staff บุคลากรในองค์กร
- Skills ความรู้ความสามารถของบุคลากร
- Shared values ค่านิยมขององค์กร

2) ตรวจสอบสถานะแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตามกรอบแนวคิดของ STEEP

- Society มิติด้านสังคม
- Technology มิติด้านเทคโนโลยี
- Economics มิติด้านเศรษฐกิจ
- Environmental มิติด้านสิ่งแวดล้อม
- Political มิติด้านการเมือง

1.4.2.2 วิเคราะห์และประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยใช้ SWOT analysis และ TOWS Matrix

1.4.2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

ประเด็นการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในระยะเวลาตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน 2566 มีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูลบางประเภทที่เป็นความลับและเป็นข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) รวมถึงไม่ได้ครอบคลุมหน่วยงานในสังกัดทั้งหมดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงอาจจะทำให้ผลการจัดทำแผนปฏิบัติการมีความไม่สมบูรณ์ในบางประเด็น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1. ทราบสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

1.6.2 แผนปฏิบัติการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.6.3 แนวทางและกลยุทธ์ในการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของประเทศไทยให้ยั่งยืนต่อไป

1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 สิ่งแวดล้อม หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

1.7.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายความว่า คุณภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืช และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพของประชาชนและความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ

1.7.3 มลพิษ หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่นๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่นๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

1.7.4 ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้ง กาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ

1.7.5 น้ำเสีย หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลว รวมทั้งมลสารที่ปะปนหรือปนเปื้อนอยู่ในของเหลวนั้น

1.7.6 อากาศเสีย หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นไอเสีย กลิ่นคาว ก๊าซ เขม่า ฝุ่นละออง แอ่ถ่าน หรือมลสารอื่นที่มีสภาพละเอียดบางเบาจนสามารถรวมตัวอยู่ในบรรยากาศได้

1.7.7 ภาวะมลพิษ หมายความว่า สภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษซึ่งทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษในดิน

1.7.8 เขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติที่มีกฎหมายกำหนด

1.7.9 PM2.5 : ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เป็นฝุ่นที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน เกิดจากการเผาไหม้ทั้งจากยานพาหนะ การเผาวัสดุการเกษตร ไฟป่า และกระบวนการอุตสาหกรรม สามารถเข้าไปถึงถุงลมในปอดได้ เป็นผลทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินหายใจ และโรคปอดต่างๆ หากได้รับในปริมาณมากหรือเป็นเวลานานจะสะสมในเนื้อเยื่อปอด ทำให้การทำงานของปอดเสื่อมประสิทธิภาพลง ทำให้หลอดลมอักเสบ มีอาการหอบหืด

1.7.10 การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมจากกิจกรรมของมนุษย์ ที่ทำให้องค์ประกอบของบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไป นอกเหนือจากความผันแปรตามธรรมชาติ และคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่ว่าจะเนื่องมาจาก ความผันแปรตามธรรมชาติ หรือกิจกรรมของมนุษย์

1.7.11 ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) คือ การมีสิ่งมีชีวิตนานาชนิด นานาพันธุ์ในระบบนิเวศอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมากมายและแตกต่างกันทั่วโลก หรือง่าย ๆ คือ การที่มีชนิดพันธุ์ (species) สายพันธุ์ (genetic) และระบบนิเวศ (ecosystem) ที่แตกต่างหลากหลายบนโลก

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 สถานะแวดล้อมภายนอก

2.1.1 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมระดับโลก

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับโลกและภูมิภาคในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีประเด็นที่น่าสนใจในหลายประเด็น ทั้งนี้ ประเด็นที่ได้รับการจับตามองและได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เช่น

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า เป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสนใจเนื่องจากอุณหภูมิโลกมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ใน พ.ศ. 2564 รวมถึงอุณหภูมิโลกมีค่าเฉลี่ย คือ $1.11 \pm$ องศาเซลเซียส ซึ่งสูงกว่าอุณหภูมิในยุคอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2393 – 2443) ซึ่งอุณหภูมิที่สูงขึ้นนั้นสูงกว่าอุณหภูมิในยุคอุตสาหกรรมถึง 1 องศาเซลเซียส (World Meteorological Organization, 2022a) ด้านปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี พ.ศ. 2564 พบว่า อยู่ในระดับสูง มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 413.2 ± 0.1 ppb และค่าการปล่อยก๊าซดังกล่าวสูงขึ้นเมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม จากข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงอุณหภูมิโลกที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความร้อนสะสมอยู่บนผิวโลก มหาสมุทรและชั้นบรรยากาศมากขึ้น อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น ส่งผลให้น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกละลาย มีระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2536 – 2545 มีระดับน้ำทะเลเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น 4.4 มิลลิเมตรต่อปี ในขณะที่ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2564 มีระดับน้ำทะเลเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นเป็นสองเท่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุเกิดจากการสูญเสียน้ำแข็ง นอกจากนี้ อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น ทำให้ระดับความร้อนเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงการเกิดคลื่นความร้อนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงมากขึ้น นับตั้งแต่ พ.ศ. 2493 ขณะที่การเกิดอากาศเย็นรวมถึงคลื่นความหนาวเย็นเกิดขึ้นน้อยลงและลดความรุนแรงลง นอกจากนี้ ความถี่และความรุนแรงของการเกิดฝนตกตกลดน้อยลงเช่นกัน โดยเฉพาะปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูมรสุมที่พัดพาน้ำฝนมาตกบนแผ่นดินมีปริมาณลดลง ในขณะที่การเกิดพายุไซโคลนที่มีความรุนแรงระดับ 3-5 มีความถี่มากขึ้นในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ และมีความสัมพันธ์กับระดับของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ (World Meteorological Organization, 2021a) นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้ทุกภูมิภาคต้องเผชิญกับสภาพอากาศร้อนจัด (Heat Extremes) เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศแบบสุดขั้ว และมีความถี่ที่เพิ่มขึ้นทุกภูมิภาค อาทิ คลื่นความร้อน (Heatwaves) ฝนตกหนักและมีปริมาณน้ำฝนมากขึ้น พายุหมุนเขตร้อน ภัยแล้งที่รุนแรงและยาวนานกว่าปกติที่ผ่านมา โดยปัจจุบัน

อุณหภูมิเริ่มสูงขึ้นมากกว่า 40 องศาเซลเซียส และใกล้ถึง 50 องศาเซลเซียส ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ (World Meteorological Organization, 2022b)

2) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2564 ได้แก่ น้ำท่วม ภัยแล้ง คลื่นความร้อนและพายุ โดยทวีปอเมริกาใต้ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ในปี พ.ศ. 2563 - 2564 โดยเฉพาะในสาธารณรัฐอาร์เจนตินา สาธารณรัฐบราซิล สาธารณรัฐปารากวัย และสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐอาร์เจนตินา ซึ่งจากข้อมูลปริมาณน้ำฝนพบว่า ประเทศดังกล่าวมีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก การเกิดภัยแล้งดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาคการเกษตรกรรม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพที่รุนแรง สร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรซึ่งเป็นผู้ปลูกกาแฟหลายแห่งในประเทศบราซิล นอกจากนี้ การที่ปริมาณน้ำลดลงส่งผลกระทบต่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในบางประเทศ รวมถึงกระทบต่อระบบการขนส่งทางน้ำ ขณะที่สถานการณ์ในปี พ.ศ. 2564 เป็นปีที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแห้งแล้งมากที่สุด นอกจากนี้ ประเทศแคนาดาเกิดภัยแล้งส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวสาลี และพืชผลทางการเกษตรต่ำกว่าร้อยละ 30-40 (World Meteorological Organization, 2021a) การเกิดอุทกภัยรุนแรง พบว่า ในเดือนกรกฎาคม 2564 ประเทศจีนเจออิทธิพลของพายุไต้ฝุ่นอินฟา (In-fa) ทำให้มีปริมาณน้ำฝนโดยรวม 720 มิลลิเมตร ซึ่งมากกว่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี ส่งผลให้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ มีอาคาร ถนน และรถไฟฟ้าใต้ดินจำนวนมากถูกน้ำท่วม ส่วนเยอรมนีและเบลเยียมประสบอุทกภัยในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 เกิดดินถล่มเนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนรายวันที่สูงถึง 162.4 มิลลิเมตร นอกจากนี้ เมื่อเดือนสิงหาคม 2564 ประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดพายุเฮอริเคนไดา (Ida) มีระดับความรุนแรงระดับ 4 พัดเข้าสู่รัฐหลุยเซียนา ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน เกิดดินถล่ม สร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งเป็นวงกว้าง ในขณะที่เดือนธันวาคม 2564 เกิดพายุทอร์นาโดกำลังแรงสร้างความเสียหายทางบริเวณตอนกลางและตอนใต้ของสหรัฐอเมริกาในพื้นที่ 5 รัฐ คือ รัฐอาร์คันซอ รัฐอิลลินอยส์ รัฐเคนทักกี รัฐมิสซูรีและรัฐเทนเนสซี นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์อื่นๆ ได้แก่ การระเบิดของภูเขาไฟที่อยู่ใต้น้ำทะเล ส่งผลให้เกิดสึนามิในเกาะตองกาบริเวณทะเลแปซิฟิกในเดือนมกราคม 2565 ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 เกิดพายุหมุนเขตร้อน “Batsirai” ในประเทศมาดากัสการ์ ทำให้เกิดลมฝนแรง ฝนตกหนัก และมีปริมาณน้ำสูง ส่งผลให้เกิดการชะล้างพังทลายดิน น้ำท่วมชายฝั่ง แผ่นดิน ดินถล่ม และโคลนถล่ม

3) ด้านทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า พบว่า ในปี พ.ศ. 2563 มีพื้นที่ป่าประมาณ 4.06 พันล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 31 ของพื้นที่แผ่นดิน ซึ่งพื้นที่ป่าที่มีอยู่มากกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ใน 5 ประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล แคนาดา สหพันธรัฐรัสเซีย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 พื้นที่ป่าไม้สูญเสียไปแล้วประมาณ 178 ล้านเฮกตาร์ หรือเทียบเท่าขนาดประเทศลิเบีย และระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563 คือ ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ป่าไม้

ลดลง 4.7 ล้านเฮกตาร์ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ลดลงกว่าช่วงที่ผ่านมาจากอดีต ทวีปแอฟริกาสูญเสียพื้นที่ป่ามากที่สุดในโลก โดยระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563 ประมาณ 3.9 ล้านเฮกตาร์ รองลงมาคือ ทวีปอเมริกาใต้ ประมาณ 2.6 ล้านเฮกตาร์ ขณะเดียวกัน ทวีปเอเชียมีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นมากกว่าทวีปอื่นๆ หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 1.2 ล้านเฮกตาร์ ขณะที่กลุ่มประเทศและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกและทวีปยุโรปมีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นรองลงมา ตามลำดับ (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2020)

4) ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่า ข้อมูลการประเมินดัชนีชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพของโลก (Living Planet Index: LPI) โดยนำข้อมูลประชากรสัตว์มีกระดูกสันหลังหลากหลายชนิดพันธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 20,811 ชนิดพันธุ์ จาก 4,392 ชนิดพันธุ์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลาจากทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 – 2559 แสดงให้เห็นจำนวนประชากรสัตว์มีกระดูกสันหลังลดลงถึงร้อยละ 68 และพบว่าพื้นที่เขตร้อนในทวีปอเมริกามีดัชนีชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพของโลกมากที่สุด (WWF, 2020) ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลกลดลงเป็นผลจากแรงขับเคลื่อนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยแรงขับเคลื่อนทางตรง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและทะเล การใช้ทรัพยากรเกินขีดจำกัด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มลพิษและชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ซึ่งเกิดจากแรงขับเคลื่อนทางอ้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร พลวัตประชากร ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น รูปแบบการบริโภค ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น การค้าและเทคโนโลยีหรือที่เกี่ยวข้องกับสถาบันแห่งการกำกับดูแล ปัจจัยด้านความขัดแย้งและปัจจัยด้านโรคระบาด เป็นต้น โดยพบว่าปัจจัยการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและทะเล และปัจจัยการใช้ทรัพยากรเกินขีดจำกัด ทำให้เกิดการสูญเสียต่อความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในพื้นที่บนบก น้ำจืด และทะเลของโลกถึงร้อยละ 50 ดังนั้น กิจกรรมของมนุษย์ในปัจจุบันเป็นภัยคุกคามซึ่งส่งผลให้การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ส่งผลให้มีชนิดพันธุ์สัตว์และพืชที่ถูกคุกคามประมาณร้อยละ 25 หากไม่มีการดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของแรงขับเคลื่อนที่เป็นสาเหตุของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ อาจทำให้ในอีกไม่กี่ทศวรรษข้างหน้า อาจมีชนิดพันธุ์มากถึงหนึ่งล้านชนิดที่จะต้องเผชิญกับภาวะสูญพันธุ์ นอกจากนี้ หากไม่มีการดำเนินการที่เหมาะสมยังเป็นการเร่งให้อัตราการสูญพันธุ์ทั่วโลกในปัจจุบันเกิดเร็วขึ้น 10 - 100 เท่า เมื่อเทียบกับอัตราเฉลี่ยการสูญพันธุ์ทั่วโลกในตลอดช่วงหลายล้านปีที่ผ่านมา

5) ทรัพยากรน้ำ พบว่า ประชากรโลกประมาณ 1.6 พันล้านคน เผชิญกับสถานการณ์ขาดแคลนน้ำ ทั้งที่มีแหล่งน้ำอยู่ในพื้นที่แต่ไม่มีอุปกรณ์หรือระบบสาธารณูปโภค เพื่อให้สามารถเข้าถึงน้ำ และประมาณร้อยละ 30 ของแหล่งน้ำใต้ดินขนาดใหญ่บนโลกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการสูบน้ำไปใช้เพื่อการชลประทาน ในขณะที่แหล่งกักเก็บน้ำบนโลกมีสัดส่วนปริมาณการกักเก็บน้ำต่อประชากรหนึ่งคนลดลงเมื่อเทียบกับในอดีต ถึงแม้ที่ผ่านมาจะมีการเพิ่มจำนวนแหล่งกักเก็บน้ำให้มากขึ้น แต่ก็

เทียบไม่ได้กับการเพิ่มจำนวนของประชากร อีกทั้งยังมีปัญหาตะกอนในแหล่งน้ำกักเก็บน้ำสูงขึ้น ด้านการประเมินความมั่นคงทรัพยากรน้ำบนโลก จากจำนวนลุ่มน้ำขนาดใหญ่มากกว่า 400 ลุ่มน้ำทั่วโลกพบว่า มีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะในหลายพื้นที่ของทวีปแอฟริกา ประเทศนิวซีแลนด์ ตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย ราชอาณาจักรสเปน และฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 69 ของการใช้น้ำทั่วโลก โดยส่วนใหญ่ใช้เพื่อการชลประทานสำหรับการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งอาจมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 95 ในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ ในขณะที่ปริมาณน้ำใต้ดินทั่วโลกมีประมาณร้อยละ 99 ของน้ำจืดที่เป็นของเหลวทั้งหมดบนโลก ซึ่งน้ำบาดาลมีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีความต้องการใช้น้ำบาดาลที่มากขึ้นเนื่องจากปริมาณน้ำฝนมีความผันแปรมากขึ้น โดยปริมาณน้ำใต้ดินมีมากที่สุดในทวีปเอเชีย รองลงมาคือ ทวีปแอฟริกา ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ ทวีปยุโรป และทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนียตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพของแหล่งน้ำ พบว่า มีความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำจากการปนเปื้อนมลพิษ พบมากในทวีปแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา สาเหตุของมลพิษจากปริมาณความเข้มข้นของสารอินทรีย์และจุลินทรีย์ที่เจือปนในน้ำ ขณะที่ปริมาณน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชนที่ปล่อยออกมาสู่สิ่งแวดล้อม โดยไม่ได้มีการบำบัดก่อน คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 80 ของน้ำเสียทั้งหมด ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และระบบนิเวศ

2.1.2 ระดับภูมิภาค (อาเซียน)

ประเทศในแถบภูมิภาคอาเซียนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอย่างกว้างขวาง โดยมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ 6 ด้านสำคัญ ได้แก่

1) มลพิษอากาศ พบว่า หลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีคุณภาพอากาศที่ดีในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2563 มีระดับของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (Particulate Matters 10 Micron: PM10) ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (Particulate Matter 2.5 Micron: PM2.5) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น แต่ในปี พ.ศ. 2564 เกิดปรากฏการณ์หมอกควันปกคลุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเกิดไฟไหม้ป่าบริเวณหมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซีย ก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันหนาทึบปกคลุมน่านฟ้าของมาเลเซีย สิงคโปร์ และส่งผลกระทบต่อภาคใต้ของประเทศไทย ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหลายล้านคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งการขาดแคลนน้ำฝนส่งผลให้คุณภาพอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แย่งลง

2) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับการประเมินการได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างรุนแรงในรอบ 20 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2562 มากที่สุด เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกในรายงาน Global Climate Risk Index 2021 คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้รับผลกระทบจากพายุไซโคลนนาทิส (Nargis) เมื่อปี พ.ศ. 2551 เป็นพายุที่สร้างความเสียหายต่อประเทศและมีผู้เสียชีวิตมากที่สุด และประเทศฟิลิปปินส์ คือ ประเทศที่ได้รับการประเมินว่าได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นประจำ และต่อเนื่อง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากพายุไต้ฝุ่น ได้แก่ พ.ศ. 2555 พายุไต้ฝุ่นบอบา (Bopha) พ.ศ. 2556 พายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยน (Hayan) ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 พายุไต้ฝุ่นมังคุด (Mangkhut) นอกจากนี้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นหนึ่งในภูมิภาคที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด โดยกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอันดับ 3 ของกลุ่มประเทศที่ประสบปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบสุดขีดและการเกิดคลื่นความร้อนมากที่สุด และที่สำคัญประเทศในกลุ่มอาเซียนมุ่งเน้นที่จะต่อสู้และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเข้าร่วมข้อตกลงปารีสเพื่อลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ มีการประชุมคณะทำงานอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ 11 (11th Meeting of ASEAN Working Group on Climate Change (AWGCC)) เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563 ซึ่งที่ประชุมมีมติที่สำคัญ คือ (1) เห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการคณะทำงานอาเซียนฯ รวมทั้งรับรองข้อเสนอโครงการความร่วมมือใหม่ (2) รับทราบความก้าวหน้าของโครงการความร่วมมือในปัจจุบัน และข้อริเริ่มของอาเซียน ปี พ.ศ. 2564 เช่น ข้อริเริ่มของบรูไนดารุสซาลาม เป็นต้น นอกจากนี้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเข้าร่วมความร่วมมือภายใต้ภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC COP) ซึ่งมีการประชุมล่าสุด คือ ครั้งที่ 27 (COP27) ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ (1) จัดตั้งกองทุนเพื่อชดเชย “ความสูญเสียและเสียหายที่ได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติ” (2) ยกเลิกการใช้เชื้อเพลิงถ่านหินและเลิกใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล (3) จำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส ปี 2564 (4) เปิดตัวรายงานฉบับแรกของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับสูงเกี่ยวกับความมุ่งมั่นในการปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ของหน่วยงานที่ไม่ใช่ของรัฐ หรือซึ่งเนื้อหาสาระได้โจมตีถึง “Greenwashing” ที่สร้างความเข้าใจผิดให้แก่ประชาชนว่าบริษัทหรือหน่วยงานหนึ่งกำลังดำเนินการเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม (5) สหประชาชาติประกาศ “แผนระบบเตือนภัยล่วงหน้าทั่วโลก” มูลค่า 3.1 พันล้านดอลลาร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2566 – 2570 และ (6) ริเริ่มโครงการด้านอาหารและการเกษตรเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสนับสนุนทางการเงินด้านสภาพอากาศเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรและอาหารภายในปี 2573

3) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า พบว่า พื้นที่ป่าไม้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลดลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นแรงกดดันต่อสิ่งแวดล้อม และระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2563 พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายไปเป็นบริเวณกว้างกว่าพื้นที่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และมากกว่าครึ่งหนึ่งเกิดขึ้นในสาธารณรัฐอินโดนีเซียที่มีการแผ้วถางไปเพื่อการเกษตรด้วยการปลูกปาล์มน้ำมัน ส่วนประเทศมาเลเซียก็มีการลักลอบตัดไม้ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามในภูมิภาค เมื่อพิจารณาพื้นที่ป่าไม้โดยรวม พบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ เช่น เสือ ช้าง และแรด รวมถึงสัตว์และพืชชนิดต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อพื้นที่ การเกิดไฟไหม้ป่าหรือการเผาป่าเพื่อให้ได้พื้นที่ทำการเกษตรและเพื่อให้เกิดรายได้มาพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค นอกจากนี้ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการความร่วมมืออาเซียนด้านอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า พ.ศ. 2564 – 2568 (Plan of Action for ASEAN Cooperation on CITES and Wildlife Enforcement 2021 - 2025) ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านป่าไม้ และระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านเกษตรและป่าไม้แล้ว โดยประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว

4) ความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของภูมิภาคอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 20 ของความหลากหลายทางชีวภาพโลก ถึงแม้ว่าภูมิภาคอาเซียนมีพื้นที่บนบกรวมกันเพียงร้อยละ 3 ของพื้นที่โลก โดยพบว่า 3 ประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงของโลก คือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ส่วนประเทศที่เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อินโด-เบอร์มา ซึ่งมีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพสูงของโลก คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2563 มีรายงานว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้สูญเสียพื้นที่ป่าดั้งเดิมไปแล้วกว่า 150,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ป่ามากกว่าหนึ่งในสามของป่าดั้งเดิมของภูมิภาคเนื่องจากพื้นที่ป่าถูกรบกวนโดยกิจกรรมของมนุษย์

5) ทรัพยากรน้ำ พบว่า ภูมิภาคอาเซียนสามารถแบ่งลักษณะของการได้รับน้ำฝนออกเป็น 2 เขต คือ เขตแรกได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม - กุมภาพันธ์ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ส่วนเขตที่สองเป็นประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่เหลืออยู่ ได้รับอิทธิพลน้ำฝนจากพายุที่พัดเข้ามาในแต่ละปี นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณน้ำมากหรือน้อยของภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาที่เกิดขึ้น โดยปรากฏการณ์เอลนีโญจะทำให้มีปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าปกติ ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้ง ปริมาณน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ เกิดไฟป่า และความเสียหายต่อเศรษฐกิจในภูมิภาค ในขณะที่

ปรากฏการณ์ลานีญาจะทำให้มีปริมาณน้ำฝนในปีนั้นๆ มากกว่าปกติ เมื่อพิจารณาภาพรวมการใช้ น้ำของภูมิภาคอาเซียน พบว่า ภูมิภาคอาเซียนมีความร่วมมือกันในการบริหารจัดการระบบนิเวศของ แม่น้ำโขงเป็นอย่างดี

6) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่า ชายฝั่งของภูมิภาคอาเซียนมีความยาว ประมาณ 173,000 กิโลเมตร เป็นแหล่งที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งและทะเลเป็น อันดับสามของโลก ประชากรประมาณ 20 ล้านคนที่อาศัยแถบชายฝั่ง สามารถส่งผลิตภัณฑ์ปลาและ ผลิตภัณฑ์จากทะเลร้อยละ 25 ของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจากทั่วโลก แต่การใช้ทรัพยากรดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศของสิ่งมีชีวิตในน้ำ ทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัย การใช้ทรัพยากรเกิน ศักยภาพ การทำประมงผิดกฎหมาย ทำให้เกิดการคุกคามทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในส่วนของ ประเทศสมาชิกอาเซียนหรือหกในสิบประเทศสมาชิกของอาเซียนที่ทิ้งขยะพลาสติกลงสู่ทะเล คาดว่า มีถึง 3 ล้านตันต่อไป ทำให้พลาสติกส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเล อาเซียนจึงได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียนเพื่อจัดการปัญหาขยะทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียน” ระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2568 เพื่อสร้างความร่วมมือกันกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกทางทะเล ตลอดทั้งภูมิภาค แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาขยะพลาสติกทางทะเลเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นข้ามเขตแดนของ ประเทศ จึงต้องร่วมมือกันทุกประเทศในภูมิภาค จากการประชุม The 34th ASEAN Summit เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2562 เห็นชอบ “Bangkok Declaration on Combating Marine Debris in the ASEAN Region” เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะที่มาจากภาคประมง นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกัน ประเมินความเสี่ยงสถานะไมโครพลาสติกในสิ่งแวดล้อมร่วมกันด้วย

2.1.3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ประเทศไทยได้ลงนามเข้าร่วมในอนุสัญญาและการดำเนินงานตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อร่วมมือกับต่างประเทศในการแก้ไขและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยได้ดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย และเป้าหมายที่กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบ มีจำนวน 5 เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ 6 12 13 14 และ 15 ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามแต่ละเป้าหมาย ประกอบด้วย (1) เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่า จะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน เช่น การติดตาม ความก้าวหน้าในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพการใช้น้ำ ของแต่ละภาคส่วน (ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ) เป็นต้น (2) เป้าหมายที่ 12 สร้าง หลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน เช่น ประเมินความสูญเสียอาหารผลิตภัณฑ์เกษตร และอาหารระดับชาติ เพื่อประเมินดัชนีการสูญเสียอาหาร (Food loss index) การจัดทำ (ร่าง)

กรอบแผนที่นำทางการจัดการขยะอาหารของประเทศไทยเพื่อลดปริมาณขยะอาหารร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2568 การผลักดันการดำเนินงานด้านสารเคมีอันตรายและสารเคมีอื่นๆ ตามพันธกรณีของกรอบอนุสัญญาและพิธีสาร ได้แก่ อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอทและพิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (3) เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น จัดทำแผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและจัดทำ (ร่าง) แผนที่นำทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (4) เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น กำหนดแผนและแนวทางการบริหารจัดการขยะทะเลและขยะพลาสติกอย่างเป็นระบบ รวมถึงการจัดการน้ำเสียชุมชนเพื่อลดสารมลพิษที่จะปนเปื้อนลงสู่ทะเล อีกทั้งได้ดำเนินการอนุรักษ์และจัดการระบบนิเวศทางทะเลเชิงพื้นที่ โดยการปลูกเสริมปะการังและหญ้าทะเล และการวางปะการังเทียมสำรวจและติดตามความเป็นกรดในทะเลกว่า 85 สถานีต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ถึงปัจจุบัน (5) เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่

2) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการดำเนินงานภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโต และความตกลงปารีส ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 มีการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 และการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง ณ เมืองกลาสโกว์ สหราชอาณาจักรและอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นในหัวข้อ “จากเวทีเจรจาสู่ความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย” และการประชุมล่าสุด คือ ครั้งที่ 27 (COP27) ณ เมืองชาร์มเอลชีค ประเทศอียิปต์ ระหว่างวันที่ 6 – 18 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตกลงเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อชดเชย “ความสูญเสียและเสียหาย” (Loss and Damage) ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงขึ้น

3) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) และพิธีสารภายใต้อนุสัญญาฯ อยู่ระหว่างการจัดทำกรอบงานความหลากหลายทางชีวภาพของโลกหลัง ค.ศ. 2020 (Post-2020 Global Biodiversity Framework: Post-2020) โดยประเทศไทย ในฐานะภาคี CBD Cartagena Protocol และสมาชิกระหว่างรัฐบาลว่าด้วยนโยบายวิทยาศาสตร์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศได้จัดทำรายงานแห่งชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ฉบับที่ 6 แล้วเสร็จ และส่งให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ เมื่อ พ.ศ. 2562 พร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมและให้ความเห็น และร่วมพิจารณาร่าง Post-2020 พร้อมกับประเทศภาคี 196 ประเทศ ในการประชุมคณะทำงานจัดทำกรอบงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ หลัง ค.ศ. 2020 ตั้งแต่ ค.ศ. 2019 ประเทศไทยในฐานะภาคี CBD และพิธีสารภายใต้ CBD ดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพมาโดยตลอด ทั้งการสำรวจ ศึกษา ประเมินสถานภาพ และรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการดำเนินงาน พบว่า ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหลายชนิดมีสถานภาพดีขึ้นและสามารถกลับคืนสู่ธรรมชาติได้ แต่ด้วยการศึกษาและสำรวจที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาทำให้ประเทศไทยพบชนิดพันธุ์ใหม่ที่ตกอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามเช่นเดียวกัน ดังนั้น ประเทศไทยจึงพยายามดำเนินการตามแนวทางที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ดีขึ้น เพื่อลดการสูญเสียชนิดพันธุ์และแหล่งที่อยู่อาศัย โดยจัดทำเป้าหมายระดับชาติเพื่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดทำพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และการส่งเสริมให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นกระแสหลักในกลุ่มคนรุ่นใหม่และทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

4) อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention on Wetlands) ประเทศไทยได้ดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศ และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำภายใต้อนุสัญญาฯ ฉบับที่ 4 (The Fourth Ramsar Strategic Plan 2016 – 2024) โดยได้จัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการฟื้นฟูและบริหารพื้นที่ชุ่มน้ำในเมืองโดยกระบวนการติดต่อสื่อสาร การให้การศึกษา และการเสริมสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่กำกับดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้สามารถฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างชาญฉลาด โดยได้ดำเนินงานในพื้นที่กลุ่มภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งต้นน้ำและมีปัญหาการใช้น้ำที่ควรเร่งดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วนมากกว่าพื้นที่ส่วนอื่น

5) อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants: POPs) ได้มีการจัดประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน สมัยที่ 10 ในรูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 26 – 30 กรกฎาคม 2564 ซึ่งประเทศไทยได้มีการดำเนินงานที่สำคัญและร่วมเป็นเจ้าภาพการประชุม 13th Workshop on Environment Monitoring of Persistent Organic Pollutant in East Asian Countries (13th POPsEA) ร่วมกับกระทรวงสิ่งแวดล้อมประเทศญี่ปุ่น เพื่อติดตามข้อมูลการติดตามตรวจสอบสาร POPs และเสริมศักยภาพและขีดความสามารถด้านการตรวจวิเคราะห์สาร POPs

6) อนุสัญญาออตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ

การดำเนินงานตามอนุสัญญาออตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade: PIC) ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำข้อมูลสถานการณ์สาร Candidate Chemicals และสถานการณ์การควบคุมตามกฎหมายของประเทศไทยของสารเคมี 2 ชนิด ได้แก่ สาร Perfluorooctanoic Acid (PFOA) และสาร Decabromodiphenyl Ether ด้วยแล้ว

7) อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด

การดำเนินงานตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal: BASEL) ประเทศไทยได้นำแนวทางด้านเทคนิควิชาการการจัดการของเสียอันตรายมาประยุกต์ใช้ภายในประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมการจัดการของเสียอันตรายตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง จัดทำคู่มือพิกัดอัตราศุลกากรและรหัสสถิติเฉพาะสำหรับของเสียอันตราย เผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8) อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

การดำเนินงานตามอนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท (Minamata Convention on Mercury) ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อยกเลิก นำเข้า และส่งออกผลิตภัณฑ์ที่เติมปรอทตามอนุสัญญามินามาตะ และผลักดันการยกเว้นประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการห้ามตั้งหรือขยายโรงงานที่ใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต รวมถึงข้อกำหนดห้ามตั้งหรือขยายโรงงานที่ใช้ปรอทหรือสารประกอบปรอทในกระบวนการผลิต

9) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Culture and Natural Heritage) ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลกวาระปี พ.ศ. 2562 – 2566 เพื่อร่วมผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ร่วมกับภาคีสมาชิกในคณะกรรมการมรดกโลก จำนวน 21 ประเทศ ปัจจุบันราชอาณาจักรไทยมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำนวน 6 แหล่ง และอยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) ของศูนย์มรดกโลก จำนวน 7 แหล่ง

10) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

การดำเนินงานตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการนำร่องการพัฒนาศักยภาพของประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เพื่อจัดทำเป้าหมายและจัดทำแผนความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) ได้จัดทำตัวชี้วัดจำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ผลผลิตของที่ดิน และคาร์บอนอินทรีย์สะสมในดิน ซึ่งการประเมินตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินในระดับพื้นที่จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาข้อมูลตัวชี้วัดให้มีความถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำกรณีศึกษาที่จังหวัดนครราชสีมา

11) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์

การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือไซเตส (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ประเทศไทยจัดทำข้อมูลและรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามอนุสัญญา CITES ของประเทศไทยในประเด็นสำคัญ ได้แก่ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการค้าของชนิดพันธุ์ รายงานข้อมูลการจับกุมคดีเกี่ยวกับงาช้างหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากช้างที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ ประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 และประเทศไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการความร่วมมือในการต่อต้านการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศที่ผิดกฎหมายของประเทศไทย

12) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะทางทะเลเนื่องจากการทิ้งวัสดุเหลือใช้และวัสดุ อย่างอื่น

การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะทางทะเลเนื่องจากการทิ้งวัสดุเหลือใช้และวัสดุอย่างอื่น ค.ศ. 1972 (Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and other Matter, 1972) ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Marine Environment Project for Southeast Asia: MEPSEAS) ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2564 เพื่อจัดเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาขององค์การทางทะเลระหว่างประเทศ นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จึงจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติตามพันธกรณีพิธีสารอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะทางทะเลเนื่องจากการทิ้งวัสดุเหลือใช้และวัสดุอย่างอื่น เมื่อวันที่ 2 – 4 กุมภาพันธ์ 2565 และอยู่ระหว่างการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิ่งหรือวัสดุอย่างอื่นในทะเล พ.ศ.

13) ข้อตกลงอาเซียน เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงอาเซียน เรื่อง มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) ประเทศไทยได้ประชุมหารือร่วมกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสำนักเลขาธิการอาเซียน ในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันภาคเหนืออย่างเด็ดขาดและยั่งยืน โดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เร่งหาตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคอาเซียนและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมประเทศ เรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และประเทศไทยได้แสดงเจตนารมณ์การแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พร้อมทั้งได้กำหนดเป้าหมายการลดจำนวนจุดความร้อนในอนุภูมิภาคใหม่และจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการเชิงรุกเพิ่มเติม

14) ความร่วมมืออาเซียนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยได้ดำเนินงานผ่านคณะทำงานอาเซียนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในปี พ.ศ. 2564 – 2565 มีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาสก จ.สุราษฎร์ธานี ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานมรดกอาเซียนลำดับที่ 50 การบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่ภาคการเกษตรในฐานะผู้นำในภูมิภาคอาเซียน จัดทำตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพในนาข้าว เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะใช้ในการส่งเสริมการบูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในภาคการเกษตรและเป็นตัวอย่างต่อประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป ซึ่งในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีโครงการสำคัญซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก

รอบที่ 7 ในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ และอยู่ระหว่างการจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

15) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นสมาชิกในคณะกรรมการมิคาอิลแมนน้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ร่วมกับอีก 3 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยในปี พ.ศ. 2564 – 2565 รัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมคณะมนตรีคณะกรรมการมิคาอิลแมนน้ำโขง ครั้งที่ 28 เพื่อพิจารณาความคืบหน้าการดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือ รวมถึงแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เช่น การศึกษาวิจัย การจัดระเบียบ คู่มือแนวทางแก่สมาชิกใช้ร่วมกัน และมีการผลักดันและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลุ่มน้ำโขง 10 ปี (พ.ศ. 2564 – 2573) และแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2564 – 2568) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน

2.1.4 มาตรการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรการที่ช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพมากขึ้น ได้แก่ มาตรการด้านนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ ด้านการเงิน การคลัง ด้านการจัดสรรงบประมาณและด้านสังคม ดังนี้

1) แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ได้แก่ (1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว (2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล (3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ (4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง (5) พัฒนาความมั่นคงน้ำพลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (6) ยกกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

2) แผนระดับ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น 6 พื้นที่เมืองนำอยู่อัจฉริยะในแผนย่อยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน ในแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ และแผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ และ**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)** ในหมวดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ และหมวดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3) แผนระดับ 3 ที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ได้แก่ แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนจัดการมลพิษ (พ.ศ. 2566 – 2570) นโยบายป่าไม้แห่งชาติ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2580 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 – 2570 แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 รายสาขา แผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564 และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 – 2565) แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ (พ.ศ. 2560 – 2564)

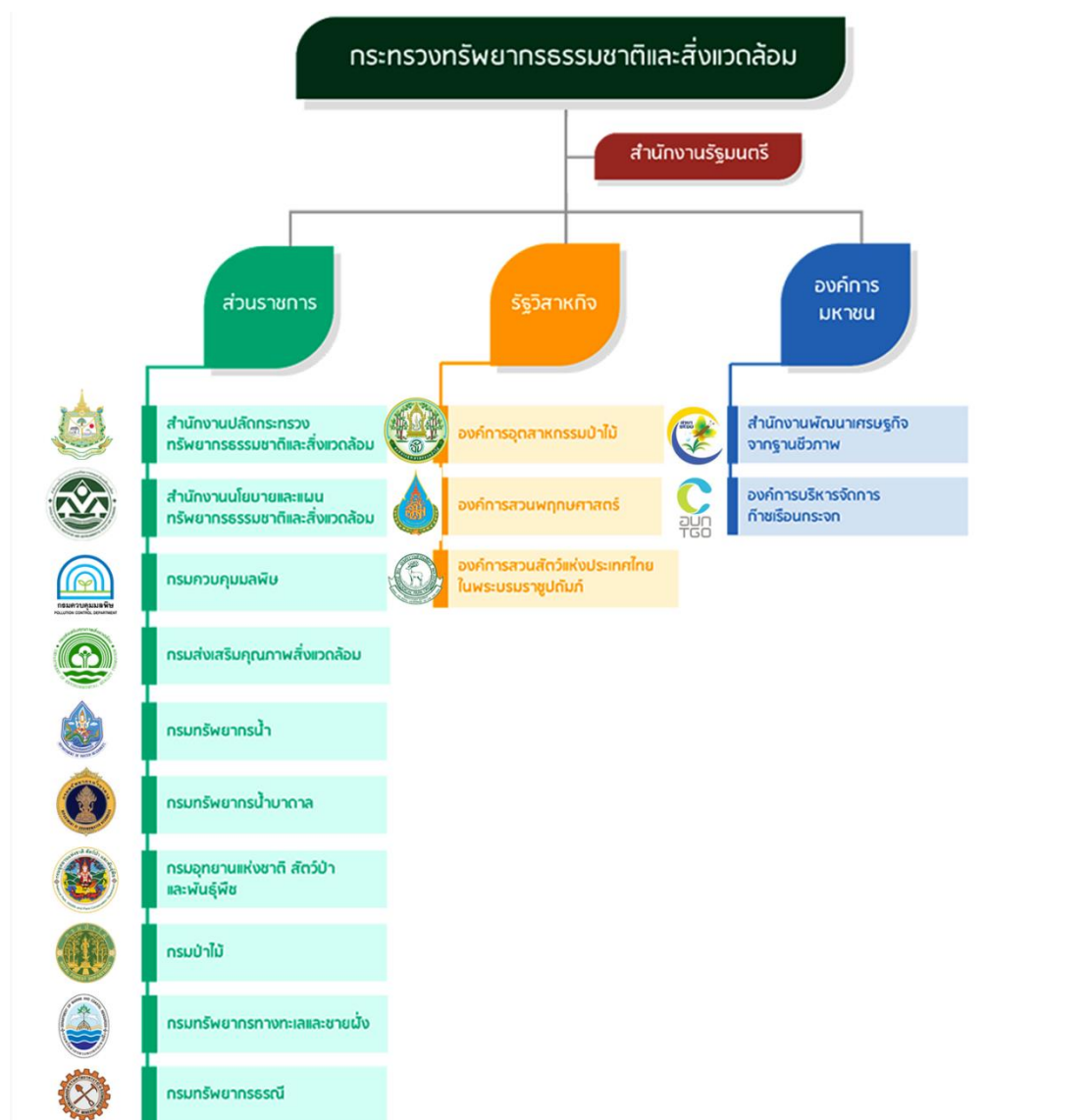
จากข้อมูลสถานะแวดล้อมภายนอกองค์กร ทำให้เห็นภาพสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีการขับเคลื่อนทั้งในระดับของโลก ภูมิภาค และประเทศไทย โดยเฉพาะเมื่อทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเผชิญการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นปัจจัยแทรกซ้อนที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเรื่องดังกล่าวอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต ดังนั้น จึงเป็นโจทย์ที่ทำให้ท้าทายในการดำเนินงานต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีแผนรองรับและคาดการณ์กรณีมีปัจจัยที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น รวมถึงความท้าทายที่จะทำอย่างไรให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับโลก ภูมิภาค และของประเทศไทย และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ศึกษาจะใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) ต่อไป

2.2 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

2.2.1 สถานะแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาคและบูรณาการ ซึ่งในการปฏิรูประบบราชการในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 จึงได้จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นใหม่ ให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนราชการในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภารกิจที่ได้รับมอบหมาย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 22 แก้ไขโดยพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต่อมาได้มีการปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2546 บัญญัติให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมดังกล่าว บัญญัติให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีส่วนราชการรายละเอียดตามแผนภาพที่ 2-1 ดังนี้

แผนภาพที่ 2-1 โครงสร้างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ส่วนราชการ 10 หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรธรณี

2) รัฐวิสาหกิจ 3 หน่วยงาน คือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

3) องค์การมหาชน 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี**วิสัยทัศน์** (Vision) คือ “ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน” โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี : การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ) และสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน ยกกระดับคุณภาพชีวิตด้วยวิถีใหม่ให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (2) แนววิถีใหม่ : การยกระดับกระบวนการทำงานให้รองรับกับสังคมและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงทั้งจากโรคอุบัติใหม่ ภัยธรรมชาติ และแนวทางการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ และ (3) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการบริหารจัดการ สงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟูให้อยู่ร่วมกับการพัฒนาประเทศ การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดี

พันธกิจ (Mission) ประกอบด้วย 6 พันธกิจ คือ (1) ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (2) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (3) บริหารจัดการน้ำเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (4) บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี (5) ยกระดับขีดความสามารถองค์กรเพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และ (6) ยกระดับความพร้อมในการแก้ไขและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ค่านิยมหลัก (Core Value) คือ I AM NRE ดังนี้ I: Integrity ความซื่อสัตย์มีคุณธรรม A: Agility ความคล่องตัว M: Mastery ความเป็นมืออาชีพ N: Naturalist ความเป็นนักธรรมชาตินิยม R: Responsibility ความรับผิดชอบ E: Environmentalism ความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างองค์กร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยส่วนราชการในสังกัด คือ สำนักงานรัฐมนตรี จำนวน 31 คน สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2,262 คน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 459 คน กลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ จำนวน 503 คน และกรมส่งเสริม

คุณภาพสิ่งแวดล้อม จำนวน 516 คน กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี จำนวน 616 คน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน 1,589 คน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 20,320 คน กรมป่าไม้ จำนวน 9,163 คน และกลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ จำนวน 2,806 คน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จำนวน 1,410 คน

อัตรากำลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีบุคลากรจำนวนทั้งหมด 39,644 คน แบ่งเป็น ส่วนกลาง 10,138 คน คิดเป็นร้อยละ 25.63 ส่วนกลางในภูมิภาค 28,113 คน คิดเป็นร้อยละ 70.86 และส่วนภูมิภาค 1,393 คน คิดเป็นร้อยละ 61.58 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564) ซึ่งกรอบอัตรากำลังบุคลากรของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ 9,861 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85 พนักงานราชการ 25,970 คน คิดเป็นร้อยละ 65.46 และลูกจ้างประจำ 3,844 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69 ซึ่งแผนภาพอัตรากำลังของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดตามแผนภาพที่ 2-2

แผนภาพที่ 2-2 แผนภูมิอัตรากำลังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล
3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความสมดุลและยั่งยืนด้านทรัพยากรน้ำให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและรักษาระบบนิเวศ
4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี
5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มศักยภาพองค์กรรองรับวิถีใหม่และนวัตกรรมใหม่

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลสถานะที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์กรด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ที่มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์กระทรวง เป้าหมายการให้บริการ โครงสร้างองค์กร รวมทั้งอัตรากำลัง มาใช้ประกอบการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weakness) ภายในองค์กรด้วยเครื่องมือต่างๆ ต่อไป

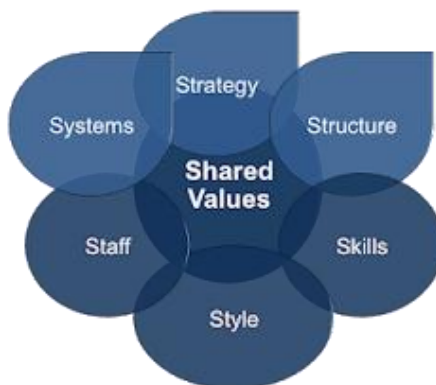
การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ANALYSIS: SWOT Analysis , SWOT, TOWS, etc.)

2.3.1 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โอกาส (Opportunities) ภัยคุกคาม (Threats) จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในภาพรวมของประเทศ และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานให้สอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ซึ่งการศึกษารั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้ศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์จำแนกรายบุคคลกับผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้วิธีสัมภาษณ์รายบุคคล ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) จำนวน 2 ท่าน และกลุ่มที่ 2 ผู้รับผิดชอบในการนำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปถ่ายทอดเป็นแผนปฏิบัติราชการของกรม/สำนักงาน จำนวน 8 ท่าน โดยใช้วิธีตอบแบบสอบถาม และนำข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์มาประกอบการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้จากข้อมูลทุติยภูมิด้วย

2.3.1.1 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในองค์กร

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กรอบแนวคิด McKinsey 7'S Framework ใน 7 มิติ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร (Structure) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (Systems) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style) บุคลากรในองค์กร (Staff) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skills) และค่านิยมขององค์กร (Shared values) ซึ่งตัวแปรหรือปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร แสดงดังแผนภาพที่ 2-3

แผนภาพที่ 2-3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในตามหลักการ McKinsey 7'S Framework

โครงสร้างองค์กร (Structure)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีโครงสร้าง หน้าที่ และอำนาจที่ชัดเจนตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งได้จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้น และมีโครงสร้างที่ชัดเจน คือ

(1) ส่วนราชการ 10 หน่วยงาน คือ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรธรณี

(2) รัฐวิสาหกิจ 3 หน่วยงานคือ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ และองค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

(3) องค์การมหาชน 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

ซึ่งเมื่อพิจารณาในอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน พบว่า มีอำนาจหน้าที่ชัดเจนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2569) และแผนปฏิบัติการรายปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2565) ซึ่งการรวบรวมข้อมูลในมิติต่างๆ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงแผนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับแผน 3 ระดับ

ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (System)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานภายในกระทรวงไว้อย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงและขับเคลื่อนงานตามอนุสัญญาต่างๆ ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานด้านนโยบายและแผนของกระทรวง และมีการแบ่งหน่วยงานที่เหลือเป็น 3 กลุ่มภารกิจ คือ (1) กลุ่มภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2) กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ (3) กลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล นอกจากกลไกในส่วนกลางแล้ว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังมีกลไกในระดับพื้นที่ คือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทุกจังหวัด) และสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ภาคที่ 1-16 ซึ่งเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง มี 5 ประเด็น คือ (1) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล (2) ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (3) ทรัพยากรน้ำมีความสมดุลและยั่งยืน (4) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy) และ (5) เป็นองค์กรที่เข้าถึง เปิดกว้าง เชื่อมมั่นและไว้วางใจของประชาชน

ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style)

ผู้บริหารของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับข้าราชการการเมืองและข้าราชการพลเรือน ถือเป็นแบบอย่าง (Role model) ให้กับเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวงทั้งในด้านองค์ความรู้ด้านวิชาการ ความเป็นมืออาชีพ ความมีธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ที่สำคัญเป็นแบบอย่างที่สำคัญที่ทำให้บุคลากรเห็นว่า การพัฒนาตนเองนั้นสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งนายวราวุธ ศิลปะอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (รมว.ทส.) ได้มอบนโยบายในการทำงานว่า “ขอให้มีการยกระดับคุณภาพในการทำงานด้วยการวางเป้าหมายให้สั้นและวัดผลได้ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีศักยภาพที่ดีขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ รวมถึงได้เน้นย้ำการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการขับเคลื่อนต่างๆ และให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ที่ได้ทำ โดยจะหาอย่างไรให้คนรุ่นใหม่เข้ามาสนใจงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น” ซึ่งผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรและส่งเสริมให้บุคลากรในกระทรวงได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้บริหารได้ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเสมอมา ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ และทำให้กระทรวงสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

บุคลากรในองค์กร (Staff)

อัตรากำลังของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีบุคลากรทั้งหมด 39,644 คน สามารถจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการ 9,861 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85 พนักงานราชการ 25,970 คน คิดเป็นร้อยละ 65.46 และลูกจ้างประจำ 3,844 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69 ซึ่งบุคลากรของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีทั้งในระดับส่วนกลางและระดับภูมิภาค และบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสายงานที่ตรงกับความถนัดและความเชี่ยวชาญ สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นในตอนนี้ คือ การเร่งสร้างบุคลากรให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงาน การปฏิบัติงานในภาพรวมและบูรณาการงานร่วมกัน การถ่ายทอดประสบการณ์จากบุคลากรรุ่นพี่สู่รุ่นน้องเพื่อให้สามารถทำงานทดแทนกันได้ รวมถึง การเพิ่มทักษะของบุคลากรในด้านเทคโนโลยีและการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับโลกและระดับภูมิภาค

ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skill)

จากข้อมูลช่วงอายุข้าราชการพลเรือนสามัญของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ข้าราชการในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถือครองตำแหน่งในปัจจุบัน จำนวนมีข้าราชการที่อยู่ในช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 2,452 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 ของจำนวนข้าราชการทั้งหมด รองลงมา คือ ข้าราชการในช่วงอายุ 50 – 55 ปี จำนวน 1,731 คน คิดเป็นร้อยละ 18.02 อันดับ 3 คือ ข้าราชการที่อยู่ในช่วงอายุ 35 – 39 ปี จำนวน 1,348 คน คิดเป็นร้อยละ 14.03 ซึ่งข้าราชการที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 24 ปีลงมา มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 0.29 ดังนั้น สะท้อนให้เห็นว่า ข้าราชการในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตามแนวโน้มของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาจะพบว่า บุคลากรของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรู้พื้นฐานในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความรู้เรื่องหนังสือราชการ เช่น การเขียนหนังสือราชการ การเขียนรายงานการประชุม การใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น รวมถึงมีความโดดเด่นในการเข้าใจข้อกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานและรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี ส่วนจุดที่ต้องเร่งพัฒนา คือ ทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 เนื่องจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ รวมถึง การเข้าร่วมให้ความเห็นในเวทีระดับนานาชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ค่านิยมขององค์กร (Share values)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่านิยมซึ่งบุคลากรในกระทรวงนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคลากร คือ “I AM NRE” อ่านว่า ไอ แอม เอ็น อาร์ อี

I: Integrity	ความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม
A: Agility	ความคล่องตัว
M: Mastery	ความเป็นมืออาชีพ
N: Naturalist	ความเป็นนักธรรมชาตินิยม
R: Responsibility	ความรับผิดชอบ
E: Environmentalism	ความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาได้จัดทำการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในองค์กรตามขอบเขตของการศึกษา ได้ผลลัพธ์ตามตารางที่ 2-1 ดังนี้

ตารางที่ 2-1 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน ด้วย McKinsey 7'S Framework

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
1. Structure	S1: เป็นหน่วยงานหลักในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย S2: มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ชัดเจน มีกฎหมายและภารกิจด้านอนุสัญญา	W1: โครงสร้างตามกฎหมายไม่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนยาก W2: การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน
2. Strategy	S3: ยุทธศาสตร์มีความชัดเจน และมีทิศทางสอดคล้องกับและถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ S4: มีการทบทวนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ	W3: การสื่อสารให้บุคลากรทุกระดับรับทราบ
3. System	S5: มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน S6: มีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีความน่าเชื่อถือ	W4: มีหลายระบบและบางระบบยังไม่เสถียรเพียงพอ

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
4. Style	S7: มีสายงานการบังคับบัญชาและการมอบอำนาจชัดเจน S8: ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร	W5: การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นชัดเจน หลายขั้นตอน
5. Staff	S9: บุคลากรมีองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ	W6: มีการโยกย้ายตำแหน่งและลาออกจากราชการ W7: ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ
6. Skill	S10: บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาของตน และสอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร รวมถึงเป็นที่ยอมรับของสังคม	W8: มีการโยกย้ายบุคลากรทำให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญลดจำนวนลง W9: มีบุคลากรใหม่ซึ่งยังขาดประสบการณ์และต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์ในสายงานที่เฉพาะ
7. Shared values	S11: มีการกำหนดค่านิยมอย่างชัดเจน	W10: การส่งเสริมค่านิยมและการร่วมกันบรรลุเป้าหมาย ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรมากนัก

2.3.1.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบแนวคิดของ STEEP ทั้งปัจจัยระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก สามารถแบ่งเป็น 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม (Society) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economics) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) และมิติด้านการเมือง (Political) ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดทำการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรตามขอบเขตของการศึกษา ได้ผลลัพธ์ตามตารางที่ 2-2 ดังนี้

มิติด้านสังคม (Society)

- ประชาชนคนไทยมีความสนใจในด้านสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมถึงเสนอแนะมาตรการที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้ประชาชนร่วมมือในการดำเนินการตามมาตรการและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น การลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้ถุงผ้า ลดการใช้แก้วแบบครั้งเดียวทิ้ง และที่สำคัญ คนไทยร่วมมือกันในการแยกขยะและทิ้งขยะให้ถูกถังขยะมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

- ความต้องการขององค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม (NGOs) ที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งสำคัญในการให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่น การนำข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปประยุกต์และให้ข้อมูลกับชุมชนให้ทำการเกษตรกรรมโดยให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และส่วนใหญ่จะได้รับความร่วมมืออันดีจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีความพยายามขับเคลื่อนกลุ่มคนหรือกลุ่มพลังรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น มีการชุมนุมหรือแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติสิ่งแวดล้อมขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น

มิติด้านเทคโนโลยี (Technology)

- เทคโนโลยีและการเชื่อมโยงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หรือ Internet of Thing (IoT) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป เข้ามาค้นหาข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และติดตามสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันทั่วถึง ทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องเร่งผลักดันนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาสื่อสารกับภาคส่วนต่างๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่สนใจ เช่น การเร่งพัฒนาและเพิ่มความเชื่อมั่นต่อ Application “Air 4 Thai” ซึ่งรายงานสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก 2.5 ไมครอน (PM2.5) และคุณภาพอากาศภาพรวม โดยสามารถตรวจสอบคุณภาพอากาศได้ทุกจุดทั่วประเทศไทย เนื่องจากมีสถานีติดตั้งเพื่อตรวจวัดคุณภาพอากาศอยู่ทั่วประเทศ เป็นต้น โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถสื่อสารกับประชาชนได้มากขึ้น เพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร สะดวก ประหยัดเวลาและลดการใช้ทรัพยากรต่างๆ

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ความเชื่อมั่นของข้อมูล ความถูกต้อง การมีฐานข้อมูลและรวมข้อมูลให้เป็นชุดเดียว รวมถึงข้อมูลเหล่านั้นต้องสามารถใช้อ้างอิงในงานต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องตระหนัก รวมถึง การรักษาความลับของข้อมูลที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกี่ยวเนื่องกับประเด็นความมั่นคงของประเทศซึ่งบางครั้งถูกร้องขอให้เปิดเผยต่อสาธารณชน

มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic)

- ความท้าทายของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ต้องควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐขนาดใหญ่ ซึ่งมักจะอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่สำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ต้องมีการศึกษาและพิจารณาทางเลือกและความเป็นไปได้ในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชนและสิ่งที่จะได้รับจากการมีโครงการสำคัญต่างๆ เช่น รถไฟฟ้าความเร็วสูง ท่าเทียบเรือขนาดใหญ่หรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น
- การดำเนินเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จะเห็นว่าหลายบริษัทมีต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้นและบางสินค้าอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องสร้างความเข้าใจและทำอย่างไรที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแต่ยังคงทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างเท่าเทียม

มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)

- การดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาที่สำคัญของโลกทำให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในหลายภาคส่วน เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) หรืออนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD) เป็นต้น ซึ่งนอกจากการบูรณาการงานและข้อมูลแล้ว ยังต้องเร่งดำเนินงานด้านแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันขับเคลื่อนและผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากหากประเทศไทยไม่สามารถดำเนินงานได้ตามที่กำหนดไว้หรือให้ถ้อยแถลงไว้อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของประเทศไทย และกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในภาพรวมด้วย
- ประเทศไทยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท่ามกลางข้อจำกัดที่มากมาย ส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมลงไปอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่พบและมีแนวโน้มมากขึ้น มีทั้งปัญหาขยะ มลพิษทางอากาศ และมลพิษทางน้ำ ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการสร้างความรู้ ความตระหนัก และความเข้าใจกับประชาชนให้มากขึ้น และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองให้มากที่สุด
- การท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นภาคสำคัญที่นำเงินเข้าสู่ประเทศและผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ และส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สิ่งแวดล้อม เช่น ทะเลทางภาคใต้ ภูเขาทางภาคเหนือ อุทยานแห่งชาติทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น ดังนั้น จะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมีความสมดุล

มิติด้านการเมือง (Politic)

- ประเทศไทยมีกฎหมายและกฎระเบียบที่รองรับด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน สามารถออกกฎหมายเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีกลไกในการตรวจสอบข้อกฎหมายที่มีการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ทำให้กฎหมายแต่ละฉบับมีความรอบคอบและสอดคล้องกับบริบทของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขกฎหมายฉบับเดิมหรือกฎหมายเก่ายังต้องใช้เวลาระยะเวลา ทำให้บางครั้งไม่ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

- ภาครัฐมีความชัดเจนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานของพรรคการเมืองต่างๆ และมีการผลักดันนโยบายสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมให้เห็นเป็นรูปธรรม รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการเมืองและมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายมากยิ่งขึ้น

- การให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของประชาชนกรณีมีเรื่องด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การระเบิดของท่อก๊าซ การรั่วไหลของน้ำมันในทะเล เป็นต้น หรือข่าวปลอมต่างๆ ทำให้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 2-2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอก ด้วย STEEP

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (T)
S: Society	O1: ประชาชนให้ความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น	T1: ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว
T: Technology	O2: การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว O3: ประชาชนมีความเชื่อมั่นในข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมากขึ้น	T2: ฐานข้อมูลมีหลากหลายมากเกินไป
E: Economics	O4: ประเทศไทยมีจุดเด่นในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	T3: พื้นที่ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (T)
	O5: สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว	T4: การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ อาจต้องสูญเสียพื้นที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
E: Environmental	O6: สามารถบูรณาการและผลักดันงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ O7: มีทรัพยากรที่หลากหลายและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง	T5: ทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมและต้องใช้เวลาในการฟื้นฟู
P: Political	O8: การมีกฎหมายและหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน O9: มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและผลักดันให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น	T6: การแก้ไขกฎหมายใช้ระยะเวลานาน หลายขั้นตอน T7: การให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้องสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับประชาชน

2.3.2 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบสถานะแวดล้อมภายใน และสถานะแวดล้อมภายนอกขององค์กร เป็นการชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น โดยข้อมูลเหล่านี้จะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ หรือทิศทางในการพัฒนาหน่วยงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยผลสรุปจากการรวบรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามจากทุกปัจจัย ได้ผลดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>S1: เป็นหน่วยงานหลักในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประเทศไทย</p> <p>S2: มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ชัดเจน มี กฎหมายและภารกิจด้านอนุสัญญา</p> <p>S3: ยุทธศาสตร์มีความชัดเจน และมีทิศทาง สอดคล้องกับและถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผน ระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ</p> <p>S4: มีการทบทวนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>S5: มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน</p> <p>S6: มีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยและมีความน่าเชื่อถือ</p> <p>S7: มีสายงานการบังคับบัญชาและการมอบ อำนาจชัดเจน</p> <p>S8: ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร</p> <p>S9: บุคลากรมีองค์ความรู้ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ความรู้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ รับผิดชอบ</p> <p>S10: บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขา งานของตนและสอดคล้องกับภารกิจหลักของ องค์กร รวมถึงเป็นที่ยอมรับของสังคม</p> <p>S11: มีการกำหนดค่านิยมอย่างชัดเจน</p>	<p>W1: โครงสร้างตามกฎหมายไม่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนยาก</p> <p>W2: การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยความ ร่วมมือจากหลายหน่วยงาน</p> <p>W3: การสื่อสารให้บุคลากรทุกระดับรับทราบ</p> <p>W4: มีหลายระบบและบางระบบยังไม่เสถียร เพียงพอ</p> <p>W5: การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นชัดเจน หลายขั้นตอน</p> <p>W6: มีการโยกย้ายตำแหน่งและลาออกจาก ราชการ</p> <p>W7: ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดบุคลากรที่มี ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ</p> <p>W8: มีการโยกย้ายบุคลากรทำให้บุคลากรที่มี ความเชี่ยวชาญลดจำนวนลง</p> <p>W9: มีบุคลากรใหม่ซึ่งยังขาดประสบการณ์ และต้องใช้เวลาในการสั่งสม ประสบการณ์ในสายงานที่เฉพาะ</p> <p>W10: การส่งเสริมค่านิยมและการร่วมกัน บรรลุเป้าหมายยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือ จากบุคลากรมากนัก</p>
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<p>O1: ประชาชนให้ความสนใจและต้องการเข้ามา มีส่วนร่วมมากขึ้น</p> <p>O2: การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว</p> <p>O3: ประชาชนมีความเชื่อมั่นในข้อมูลด้าน สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมากขึ้น</p>	<p>T1: ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อม โทรมอย่างรวดเร็ว</p> <p>T2: ฐานข้อมูลมีหลากหลายมากเกินไป</p>

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
O4: ประเทศไทยมีจุดเด่นในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	T3: พื้นที่ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว
O5: สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว	T4: การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ อาจต้องสูญเสียพื้นที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
O6: สามารถบูรณาการและผลักดันงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ	T5: ทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมและต้องใช้เวลาในการฟื้นฟู
O7: มีทรัพยากรที่หลากหลายและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง	T6: การแก้ไขกฎหมายใช้ระยะเวลานานหลายขั้นตอน
O8: การมีกฎหมายและหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน	T7: การให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้องสร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับประชาชน
O9: มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและผลักดันให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น	

2.3.3 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT analysis) โดยการรวมปัจจัยภายนอก (External Factors) กับปัจจัยภายใน (Internal Factors) มารวมกันเพื่อจะนำมาจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ซึ่งการจัดทำ SFAS Matrix เป็นการจัดทำที่ต้องการให้ผู้ศึกษาตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ในการลดจำนวนปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามทั้งหมด ให้เหลือน้อยกว่า 10 ปัจจัยทำได้โดยหาความสำคัญหรือน้ำหนักที่มากที่สุดของแต่ละปัจจัย โดยเอาผลสรุปการรวบรวมจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามจากทุกปัจจัยมาให้คะแนนน้ำหนัก

2.3.3.1 การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนการประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบวิเคราะห์เพื่อหาค่าถ่วงน้ำหนักสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก และส่งให้กลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นข้าราชการระดับผู้อำนวยการกลุ่มงาน นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ และนักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ จำนวน 7 ท่าน เพื่อให้คะแนนถ่วงน้ำหนักรายประเด็น โดยกำหนดให้คะแนนถ่วงน้ำหนักรวมทุกข้อมีค่าไม่เกิน 1 ซึ่งสรุปค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสถานะแวดล้อมภายใน ตาม McKinsey 7'S Framework ดังตารางที่ 2-4

จากตารางข้างต้น พบว่า ปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีความสำคัญต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรียงลำดับจากมาก - น้อย ได้ดังนี้ 1) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) 2) มิติด้านสังคม (Society) 3) มิติด้านการเมือง (Politic) 4) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) 5) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic)

2.3.3.2 การวิเคราะห์ห้วงศักราชโดยการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้ส่งแบบประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกให้ข้าราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 20 ราย เพื่อให้ประเมินประเด็นที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นลำดับคะแนน ดังนี้

- “5” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงฯ มากที่สุด
- “4” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงฯ มาก
- “3” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงฯ ปานกลาง
- “2” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงฯ น้อย
- “1” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกระทรวงฯ น้อยที่สุด

ผลการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถสรุปคะแนนเฉลี่ยได้ดังตารางที่ 2-6 และ 2-7 โดยกลุ่มตัวอย่างประเมินประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็นปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) ค่าคะแนนเฉลี่ยจะแสดงเป็นจำนวนเต็มบวก (+) ส่วนปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ จุดอ่อน (Weakness) และภัยคุกคาม (Threats) ค่าคะแนนเฉลี่ยจะแสดงเป็นจำนวนเต็ม (-) จากการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้คะแนนเฉลี่ยรวม 4.46 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย 3.72 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง **+0.74** ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.48 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามได้คะแนนรวมเฉลี่ย -3.84 คะแนน สรุปได้ว่าปัจจัยภายนอกเป็นโอกาส **+0.64**

ตารางที่ 2-6 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน ตาม McKinsey 7'S Framework

ประเด็นสำคัญ	จุดแข็ง : Strengths		จุดอ่อน : Weakness	
	คะแนนเฉลี่ย	Strengths	คะแนนเฉลี่ย	Weakness
S1: Structure	4.85	S1	3.65	W1
	4.35	S2	3.85	W2
S2: Strategy	4.75	S3	3.60	W3
	4.30	S4		
S3: Systems	4.45	S5	3.70	W4
	4.10	S6		
S4: Style	4.35	S7	3.75	W5
	4.80	S8		
S5: Staff	4.20	S9	3.80	W6
			3.80	W7
S6: Skills	4.35	S10	3.55	W8
			3.85	W9
S7: Shares values	4.60	S11	3.65	W10
รวมคะแนนเฉลี่ย	4.46		3.72	

ตารางที่ 2-7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอกตาม STEEP

ประเด็นสำคัญ	โอกาส : Opportunities		อุปสรรค : Threats	
	คะแนนเฉลี่ย	Opportunities	คะแนนเฉลี่ย	Threats
S: Society	4.60	O1	4.20	T1
T: Technology	4.35	O2	3.55	T2
	4.75	O3		
E: Economics	4.30	O4	3.90	T3
	4.90	O5	3.85	T4
E: Environmental	4.40	O6	3.90	T5
	4.50	O7		
P: Politic	4.35	O8	3.70	T6
	4.20	O9	3.80	T7
รวมคะแนนเฉลี่ย	4.48		3.84	

2.3.3.3 ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักและสรุปผลการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร

ผู้ศึกษาได้คำนวณและกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในการประเมินสถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2-8 และ 2-9 โดยค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะหมายถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบต่อความสำเร็จของการพัฒนากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยค่าที่มากจะมีผลกระทบต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรุนแรงน้อยกว่าค่าน้อย ทั้งนี้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะถูกนำไปใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่องานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

ตารางที่ 2-8 สรุปคะแนนถ่วงน้ำหนักสถานะแวดล้อมภายใน ตาม McKinsey 7'S Framework

รายการปัจจัยภายใน	ค่าน้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล ((4) - (5))
		จุดแข็ง (2)	จุดอ่อน (3)	จุดแข็ง (4) = (2) x (1)	จุดอ่อน (5) = (3) x (1)	
S1: Structure	0.16	4.60	3.75	0.74	0.60	0.14
S2: Strategy	0.18	4.53	3.60	0.82	0.65	0.17
S3: Systems	0.15	4.28	3.70	0.64	0.56	0.09
S4: Style	0.12	4.58	3.75	0.55	0.45	0.10
S5: Staff	0.14	4.20	3.80	0.59	0.53	0.06
S6: Skills	0.15	4.35	3.70	0.65	0.56	0.10
S7: Shares values	0.10	4.60	3.65	0.46	0.37	0.10
รวมคะแนนเฉลี่ย				+4.44	-3.71	+0.74

ตารางที่ 2-9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสถานะแวดล้อมภายนอก ตาม STEEP

รายการปัจจัยภายนอก	ค่าน้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล ((4) - (5))
		โอกาส (2)	อุปสรรค (3)	โอกาส (4) = (2) x (1)	อุปสรรค (5) = (3) x (1)	
S: Society	0.20	4.60	4.20	0.92	0.84	0.08
T: Technology	0.18	4.55	3.55	0.82	0.64	0.18
E: Economics	0.17	4.60	3.88	0.78	0.66	0.12
E: Environmental	0.24	4.45	3.90	1.02	0.90	0.13
P: Politic	0.22	4.28	3.75	0.94	0.83	0.12
รวมคะแนนเฉลี่ย				+4.49	-3.86	+0.63

จากตารางที่ 2-8 และ 2-9 ได้แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักแล้ว พบว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.44 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย -3.71 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง +0.74 ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.49 คะแนน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้คะแนนรวมเฉลี่ย -3.86 คะแนน สรุปได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาส +0.63

2.3.3.4 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร

เมื่อนำเอาข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่ได้ถ่วงน้ำหนักคะแนนแล้ว มาระบุตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่สร้างระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ขององค์กร โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix ซึ่งสามารถแบ่งตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้เป็น 4 พื้นที่ที่มีความหมายต่างกัน ดังนี้

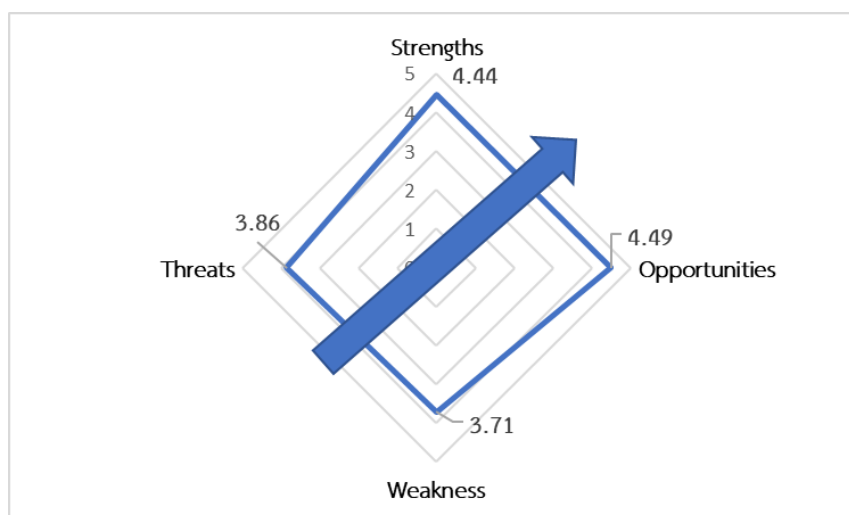
1) S-O เป็นตำแหน่งที่แสดงว่าองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส องค์กรประเภทนี้จึงควรกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

2) W-O เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นองค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร (Turnaround) เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

3) S-T เป็นตำแหน่งที่ระบุความสามารถพึ่งพาตัวเองได้จากจุดแข็งภายใน แม้ว่าปัจจัยภายนอกจะไม่เอื้อต่อการเติบโตก็ตาม องค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงป้องกัน เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรในการแก้ไขวิกฤติ หรือสร้างโอกาส

4) W-T เป็นตำแหน่งที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่อาจจะเป็นวิกฤติในอนาคต ดังนั้นองค์กรที่อยู่ในตำแหน่งทางยุทธศาสตร์นี้ ควรเร่งการดำเนินกลยุทธ์เชิงรับ โดยแก้ไขจุดอ่อนหรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เป็นปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากตารางสรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนัก ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำกราฟเรดาร์ เพื่อแสดงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรากฏดังแผนภาพที่ 2-4

แผนภาพที่ 2-4 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic position) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อม

จากแผนภาพที่ 2-4 แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เอื้อต่อการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความรุนแรงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แสดงถึงองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้น การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานควรเน้นการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

2.3.3.5 การวิเคราะห์ TOWS Matrix

เมื่อพิจารณาผลที่ได้จากการทำ SWOT Analysis โดยเรียงลำดับความสำคัญของจุดแข็ง (Strength : S) จุดอ่อน (Weaknesses : W) โอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรค (Threat : T) จากคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้ผลดังนี้

(1) จุดแข็ง (Strength: S) 5 อันดับแรก

- S1: เป็นหน่วยงานหลักในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
- S8: ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร
- S3: ยุทธศาสตร์มีความชัดเจนและมีทิศทางสอดคล้องกัน และถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ
- S11: มีการกำหนดค่านิยมอย่างชัดเจน
- S5: มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

(2) จุดอ่อน (Weakness: W) 5 อันดับแรก

- W2: การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน
- W9: มีบุคลากรใหม่ซึ่งยังขาดประสบการณ์และต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์ในสายงานที่เฉพาะ
- W7: ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ
- W6: มีการโยกย้ายตำแหน่งและลาออกจากราชการ
- W5: การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นชัดเจนหลายขั้นตอน

(3) โอกาส (Opportunities: O) 5 อันดับแรก

- O5: สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว
- O3: ประชาชนมีความเชื่อมั่นในด้านข้อมูลสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมากขึ้น
- O1: ประชาชนให้ความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น
- O7: มีทรัพยากรที่หลากหลายและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

O6: สามารถบูรณาการและผลักดันงานด้านสิ่งแวดล้อมได้เห็นผลเป็นรูปธรรม
ได้รับความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ

(4) อุปสรรค (Threat: T) 5 อันดับแรก

T1: ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิด
ความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

T3: พื้นที่ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว

T5: ทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมและต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟู

T4: การก่อสร้างโครงการพื้นฐานของรัฐ อาจต้องสูญเสียพื้นที่สำคัญด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

T7: การให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง สร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน
กับประชาชน

จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีความสำคัญ
5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix จะทำให้ได้กลยุทธ์ออกมารวม 4 รูปแบบ ซึ่งเกิดจากการ
จับคู่ระหว่างปัจจัยภายใน (Internal Factor) และปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่ได้มาจาก
การวิเคราะห์ SWOT Analysis แล้ววิเคราะห์ เพื่อสร้างกลยุทธ์ใหม่ขึ้นมา ตามตารางที่ 2.10 อธิบาย
หลักการได้ ตามแผนภาพที่ 2-5 ดังนี้

(1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies)

เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strengths : S) และโอกาส (Opportunities : O)
จึงเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

(2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies)

เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses : W) และโอกาส (Opportunities
: O) จึงเป็นกลยุทธ์ที่ใช้โอกาสมาแก้ไขหรือลบจุดอ่อนขององค์กร

(3) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies)

เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strengths : S) และอุปสรรค (Threat : T)
จึงเป็นกลยุทธ์ที่แก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้น

(4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies)

เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses : W) และอุปสรรค (Threat : T)
จึงเป็นกลยุทธ์ที่ตั้งรับจุดอ่อนและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

แผนภาพที่ 2-5 TOWS Matrix

ที่มา : <https://old.elearning.yru.ac.th/>

ตารางที่ 2-10 การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strength)</p> <p>S1: เป็นหน่วยงานหลักในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย</p> <p>S8: ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร</p> <p>S3: ยุทธศาสตร์มีความชัดเจนและมีทิศทางสอดคล้องกัน และถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ</p> <p>S11: มีการกำหนดค่านิยมอย่างชัดเจน</p> <p>S5: มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน</p>	<p>จุดอ่อน (Weakness)</p> <p>W2: การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน</p> <p>W9: มีบุคลากรใหม่ซึ่งยังขาดประสบการณ์และต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์ในสายงานที่เฉพาะ</p> <p>W7: ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ</p> <p>W6: มีการโยกย้ายตำแหน่งและลาออกจากราชการ</p> <p>W5: การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นชัดเจนหลายชั้นตอน</p>
<p>โอกาส (Opportunities)</p> <p>O5: สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว</p> <p>O3: ประชาชนมีความเชื่อมั่นในด้านข้อมูลสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมากขึ้น</p> <p>O1: ประชาชนให้ความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น</p> <p>O7: มีทรัพยากรที่หลากหลายและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง</p> <p>O6: สามารถบูรณาการและผลักดันงานด้านสิ่งแวดล้อมได้เห็นผลเป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>S1O5O7: จัดแคมเปญท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและแพ็คเกจพิเศษดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p> <p>S8O3: เพิ่มช่องทางและใช้เทคโนโลยีในหลายแพลตฟอร์มเพื่อให้ผู้บริหารของกระทรวงฯ ได้สื่อสารกับประชาชนมากยิ่งขึ้น</p> <p>S11O5: เจ้าหน้าที่ทุกคนคือ Key Message ในการแนะนำและเชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ</p> <p>S3O6: การนำความร่วมมือจากต่างประเทศเข้ามาช่วยผลักดันงานสำคัญของประเทศไทยให้เห็นผลเป็นรูปธรรมผ่านโครงการและความช่วยเหลือต่างๆ</p> <p>S1O1: กระจายโครงการและแผนงานให้ประชาชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกลไกความร่วมมือที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <p>W2O6: การบูรณาการตัวชี้วัดร่วมกับหน่วยงานเพื่อให้เกิดการผลักดันผลงานและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน</p> <p>W9W7O3: มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในระดับที่ต่างกันและในวัยที่หลากหลายปฏิบัติงานร่วมกันให้มากขึ้น ผ่านโครงการสำคัญของแต่ละหน่วยงานและพื้นที่</p> <p>W7O6: ส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานของเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวงและการศึกษาระยะสั้นในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง</p> <p>W2W6O1: สร้างบรรยากาศให้ทุกภาคส่วนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม</p>
<p>อุปสรรค (Threats)</p> <p>T1: ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว</p> <p>T3: พื้นที่ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว</p> <p>T5: ทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมและต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟู</p> <p>T4: การก่อสร้างโครงการพื้นฐานของรัฐ อาจต้องสูญเสียพื้นที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>T7: การให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง สร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับประชาชน</p>	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <p>S3T3: ส่งเสริมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้เป็นแกนหลักของการท่องเที่ยวของประเทศไทย</p> <p>S1T4: จัดอบรมให้ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานที่มีโครงการพัฒนาสำคัญของประเทศ เพื่อสร้างความตระหนักของการพัฒนาบนพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>S5T7: สร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานด้านวิชาการ เพื่อสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่น</p> <p>S3T3T5: ทบทวนยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความเสี่ยงด้านการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดทำแผนรองรับในทุกระดับ และครอบคลุมในทุกมิติ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <p>W2T7: ผลักดันให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการโดยเจ้าหน้าที่ต้องเข้าใจภารกิจพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและสามารถสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องได้</p> <p>W2T4: อบรมเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานเพื่อนำนโยบายและแผนต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อมไปประกอบการดำเนินโครงการพัฒนาสำคัญของประเทศ</p> <p>W9W6T7: การเตรียมกำลังบุคลากรให้เข้มแข็งและปรับปรุงยุทธศาสตร์ด้านการสื่อสาร เพื่อเพิ่มมุมมองภาพลักษณ์ที่ดีจากประชาชนและสร้างความภาคภูมิใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในกระทรวงฯ</p>

บทที่ 3

แผนขององค์กร

3.1 แผนปฏิบัติราชการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติราชการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และเสนอแนวทางและกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน แก่เจ้าหน้าที่ทั้งภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก การประมวลรายงานการศึกษาในอดีตและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่า กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตจะมีความเสี่ยงในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและ เทคโนโลยี การศึกษานี้ จึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เชิงรุกของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติต่อไป

3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ภายในปี พ.ศ. 2570”

พันธกิจ (Mission)

- ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต และพร้อมในการแก้ไขและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อคุณภาพ ชีวิตที่ดี
- ยกระดับขีดความสามารถองค์กรเพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) และเป้าประสงค์ (Goals)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน

เป้าประสงค์

1.1 มีเครื่องมือ กลไกที่สามารถใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์กร บุคลากรได้รับการยกระดับเพื่อรองรับกระบวนการทัศน์ใหม่

1.3 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระบวนการทัศน์ใหม่

1.4 ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์

2.1 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy)

2.2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ

3.3 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS)

การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการ หรือ WAYS ได้จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งภายในและภายนอกที่มีความสำคัญ 5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อมาวิเคราะห์ทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่เป็นไปได้ และจากการวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการพัฒนางานทั้งงานในระดับของประเทศและในระดับนานาชาติ การส่งเสริมภารกิจให้มีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเสริมความเข้มแข็งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งแสดงถึงองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้น จากการวิเคราะห์ทั้งหมด ทำให้ได้มาซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมุ่งเน้นกลยุทธ์เชิงรุก สอดประสานกับ กลยุทธ์เชิงแก้ไข เชิงป้องกัน และเชิงรับในบางกรณี ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส และการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก

ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส	กลยุทธ์เชิงรุก
S1O5O7	- จัดแคมเปญท่องเที่ยวทางด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและแพ็คเกจพิเศษดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
S8O3	- เพิ่มช่องทางและใช้เทคโนโลยีในหลายแพลตฟอร์มเพื่อให้ผู้บริหารของกระทรวงฯ ได้สื่อสารกับประชาชนมากยิ่งขึ้น
S11O5	- เจ้าหน้าที่ทุกคนคือ Key Message ในการแนะนำและเชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
S3O6	- การนำความร่วมมือจากต่างประเทศเข้ามาช่วยผลักดันงานสำคัญของประเทศไทยให้เห็นผลเป็นรูปธรรมผ่านโครงการและความช่วยเหลือต่างๆ
S1O1	- กระจายโครงการและแผนงานให้ประชาชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านกลไกความร่วมมือที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับกลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ ที่วิเคราะห์ได้ด้วย TOWS Matrix นั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนองค์กร เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานภายในองค์กร รวมถึงเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทั้งในระดับส่วนกลางและระดับภูมิภาค รวมถึงสร้างขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานสำหรับภารกิจที่มีความเสี่ยงหรือต้องเผชิญเหตุฉุกเฉินอยู่ตลอด ทั้งนี้ กลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ สามารถนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ได้

สรุปประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ได้ดังตารางที่ 3-2 และตารางที่ 3-3

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน ประกอบด้วย 4 เป้าประสงค์ 8 ตัวชี้วัด และ 7 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1. ยกระดับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แบบบูรณาการเพื่อ รองรับการ เปลี่ยนแปลงใน อนาคต และเป็น ที่เชื่อมั่นของ ประชาชน	1.1 มีเครื่องมือ กลไกที่ สามารถใช้ในการ บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ	1) ร้อยละของ กฎหมายที่ได้รับ การทบทวนแก้ไข ปรับปรุง และ/ หรือไม่สอดคล้อง กับสภาพการณ์	1) ปรับปรุงและพัฒนา กฎหมายด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้ ทันสมัย
		2) ดัชนีการตระหนัก รู้ด้านสิ่งแวดล้อม	2) เสริมสร้างค่านิยม หลักและวัฒนธรรม ที่สร้างกระบวนการ ทัศน์ใหม่ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้แก่ประชาชน
	1.2 องค์กร บุคลากร ได้รับการยกระดับ เพื่อรองรับกระบวนการ ทัศน์ใหม่	1) ร้อยละ ความสำเร็จของ การเปลี่ยนผ่าน กระบวนการ ทำงานและ กระบวนการ ให้บริการ ประชาชนสู่ระบบ ดิจิทัล	1) ยกระดับองค์กร สู่ความเป็นเลิศ อย่างมี ธรรมาภิบาล
		2) ร้อยละ ความสำเร็จของ การพัฒนาข้อมูล ดิจิทัลและข้อมูล ขนาดใหญ่เพื่อใช้ ในสถานการณ์ปกติ และฉุกเฉินเร่งด่วน	2) ปรับปรุงขับเคลื่อน องค์กรรองรับการ เปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 3-2 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1. ยุทธศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แบบบูรณาการเพื่อ รองรับการ เปลี่ยนแปลงใน อนาคต และเป็นที่ยึด มั่นของ ประชาชน		3) ร้อยละของบุคลากร ที่มีขีดสมรรถนะสูง ตามที่องค์กร กำหนด	3) เสริมสร้างบุคลากร ให้มีขีดสมรรถนะ สูง
	1.3 ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้กระบวนการ ทัศน์ใหม่	1) จำนวนแผนผังภูมิ นิเวศระดับภาค	1) ส่งเสริมการ จัดการทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมสู่ ความยั่งยืน
	1.4 ประเทศไทยมี ภูมิคุ้มกันต่อการ เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	1) ปริมาณก๊าซเรือน กระจกในทุกภาค ส่วนลดลงจากการ ปล่อยก๊าซเรือน กระจกตามกรณีปกติ 2) มีกลไก/มาตรการ/ แนวทาง สนับสนุน การขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคม สู่สังคมคาร์บอนต่ำ	1) ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมลดก๊าซ เรือนกระจกของ ทุกภาคส่วนผ่าน การขับเคลื่อน นโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิด
การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 5 ตัวชี้วัด และ
4 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 สรุปเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
2. บริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์และใช้ ประโยชน์ภายใต้ แนวคิดการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ ยั่งยืน	2.1 ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ สมดุลตามแนวทาง โมเดลเศรษฐกิจ ใหม่ (BCG Economy)	1) ร้อยละการ ดำเนินงานตามแผน ขับเคลื่อนการผลิต และการบริโภค ที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580 (SCP Roadmap 2017 – 2037)	1) ดำรงวิถีชีวิแนว ใหม่ตามแนวทาง โมเดล เศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy)
	2.2 การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในเชิง เศรษฐกิจ	1) ดัชนีความเชื่อมั่น ของประชาชน ในการบริหาร จัดการทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	1) การจัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติอย่าง คุ้มค่า
		1) ร้อยละของพื้นที่ สีเขียว 2) ร้อยละของแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับการอนุรักษ์ พัฒนาและเพิ่ม มูลค่าตามเกณฑ์ มาตรฐาน	2) สงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟูให้เกิดความ สมบูรณ์เชิงพื้นที่

3.4 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)

จากยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่ได้จากข้อ 3.3 สามารถนำมาจัดทำแผนงาน/โครงการ ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มีจำนวน 7 แผนงาน 9 โครงการ/กิจกรรม และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มีจำนวน 4 แผนงาน 6 โครงการ/กิจกรรม ซึ่งรายงานฉบับนี้ผู้ศึกษาขอ ยกตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ดังตัวอย่างตามตารางที่ 3-4 สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 มีรายละเอียดตามตารางที่ 3-5 โดยมีความเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการในภาพรวมประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ตามแผนภาพที่ 3-2

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน							
เป้าประสงค์ที่ 1	มีเครื่องมือ กลไกที่สามารถใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ							
กลยุทธ์ที่ 1.1	ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย							
แผนงานที่ 1.1.1	กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการการจัดทำและขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานตาม (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.	1. เพื่อให้มีกฎหมายที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ 2. เพื่อเตรียมความพร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกลไกเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับ	ร้อยละของกฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไขปรับปรุง และ/หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ (หน่วย: ร้อยละ)	60	70	80	100	100	สผ.

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน							
เป้าประสงค์ที่ 1	มีเครื่องมือ กลไกที่สามารถใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ							
กลยุทธ์ที่ 1.2	เสริมสร้างค่านิยมหลักและวัฒนธรรมที่สร้างกระบวนทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน							
แผนงานที่ 1.2.1	ขยายความร่วมมือและหุ้นส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการเสริมสร้างการตระหนักรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน	1. เพื่อสร้างระบบและรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง 2. เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ดัชนีการตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (หน่วย: ร้อยละ)	ปีฐาน	20	20	20	20	สป.ทส. สม. สส. คพ. ทน. ทบ. อส. ปม. ทช. ทธ. อ.อ.ป. อสพ. อสส. สพภ. อบก.
เป้าประสงค์ที่ 2	องค์กร บุคลากรได้รับการยกระดับเพื่อรองรับกระบวนทัศน์ใหม่							
กลยุทธ์ที่ 2.1	ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศอย่างมีธรรมาภิบาล							
แผนงานที่ 2.1.1	ขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรดิจิทัล							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการขับเคลื่อน ทส. สู่องค์กรดิจิทัล	1. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานและเชื่อมข้อมูลเปลี่ยนผ่านสู่ระบบ Digital 2. เพื่อจัดทำรูปแบบการให้บริการประชาชนเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์	ร้อยละความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านกระบวนการทำงานและกระบวนการให้บริการประชาชนสู่ระบบดิจิทัล (หน่วย: ร้อยละ)	80	80	80	80	80	สป.ทส. สม. สส. คพ. ทน. ทบ. อส. ปม. ทช. ทธ. อ.อ.ป. อสพ. อสส. สพภ. อบก.

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน							
เป้าประสงค์ที่ 2	องค์กร บุคลากรได้รับการยกระดับเพื่อรองรับกระบวนการทัศน์ใหม่							
กลยุทธ์ที่ 2.2	ปรับปรุงขับเคลื่อนองค์กรรองรับการเปลี่ยนแปลง							
แผนงานที่ 2.2.1	ข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและขยายความเชื่อมต่อเครือข่ายข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย	1. เพื่อจัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม งานวิจัย กฎหมาย และข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง (Big Data) ด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย	ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาข้อมูลดิจิทัลและข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อใช้ในสภาวะการณ์ปกติและฉุกเฉิน เร่งด่วน (หน่วย: ร้อยละ)	80	80	80	80	80	สผ. สพภ.
2. โครงการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร	1. เพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาข้อมูลดิจิทัลและข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อใช้ในสภาวะการณ์ปกติและฉุกเฉิน เร่งด่วน (หน่วย: ร้อยละ)	80	80	80	80	80	สป.ทส. สผ. สส.

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน							
เป้าประสงค์ที่ 2	องค์กร บุคลากรได้รับการยกระดับเพื่อรองรับกระบวนทัศน์ใหม่							
กลยุทธ์ที่ 2.3	เสริมสร้างบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูง							
แผนงานที่ 2.3.1	ความเข้มแข็งของบุคลากรด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการพัฒนาระบบการบริหารทุนมนุษย์เชิงยุทธศาสตร์	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความเข้าใจ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 2. เสริมสร้างบุคลากรให้มีความรอบรู้ (รู้ลึก รู้รอบ รู้เชี่ยวชาญ รู้บูรณาการ)	ร้อยละของบุคลากรที่มีขีดสมรรถนะสูงตามที่องค์กรกำหนด (หน่วย: ร้อยละ)	25	25	25	25	25	สป.ทส. สผ. สส. คพ. ทน. ทบ. อส. ปม. ทช. ทธ. อ.อ.ป. อสพ. อสส. สพภ. อบก.
เป้าประสงค์ที่ 3	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่							
กลยุทธ์ที่ 3.1	ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน							
แผนงานที่ 3.1.1	ความยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืนระดับภาค	1. เพื่อพัฒนาและบูรณาการแผนที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. เพิ่มพื้นที่เป้าหมายที่มีความยั่งยืนทางภูมิโนเวศ	จำนวนแผนผังภูมิโนเวศระดับภาค (หน่วย: จำนวน)	-	เพิ่มขึ้น อย่างน้อย 1 แห่ง	-	-	-	สผ. สป.ทส. (ทสจ.)

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน							
เป้าประสงค์ที่ 4	ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ							
กลยุทธ์ที่ 4.1	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดก๊าซเรือนกระจกของทุกภาคส่วนผ่านการขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม							
แผนงานที่ 4.1.1	การบูรณาการความร่วมมือในการลดก๊าซเรือนกระจก							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการมุ่งสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ด้วยการใช้กลไกราคาแบบบูรณาการ	1. เพื่อกำหนดแผนและนโยบายการจัดตั้งตลาดซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกในประเทศ 2. เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับ การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบที่เกิดขึ้น	1. ปริมาณก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วนลดลงจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามกรณีปกติ (หน่วย: ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี)	44	45	60	75	90	สผ. อบก. อสส.
2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	1. เพื่อจัดทำนโยบายและแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2. เพื่อบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องในทุก ระดับของประเทศ	2. มีกลไก/มาตรการ/แนวทาง สนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (หน่วย: กลไก/มาตรการ/แนวทาง) *ค่าเป้าหมายแต่ละปี เป็นค่าเป้าหมาย อย่างน้อย	1	1	1	1	1	สผ. สส. ทช.

ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน							
เป้าประสงค์ที่ 1	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy)							
กลยุทธ์ที่ 1.1	ดำรงวิถีชีวิตใหม่ตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy)							
แผนงานที่ 1.1.1	การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโมเดลเศรษฐกิจใหม่							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการส่งเสริมการดำรงชีวิตใหม่ที่ยั่งยืนแก่ประชาชนตามแนวทางขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	1. เพื่อขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model) 2. สร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอุปโภคบริโภคสินค้าที่ผ่านมาตรฐานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	1. ร้อยละการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580 (SCP Roadmap 2017-2037) (หน่วย: ร้อยละ)	60	60	60	60	60	สผ. สส. คพ. อบก.
แผนงานที่ 1.1.2	การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ที่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะและวัสดุเหลือใช้ภายใต้แนวคิด “เศรษฐกิจหมุนเวียน” Circular Economy	1. เพื่อพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานเกี่ยวข้อง 2. ส่งเสริมและพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการรีไซเคิลตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนในรูปแบบต่างๆ	1. ร้อยละการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580 (SCP Roadmap 2017-2037) (หน่วย: ร้อยละ)	60	60	60	60	60	สผ. สส. คพ. อบก.

ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน							
เป้าประสงค์ที่ 2	การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ							
กลยุทธ์ที่ 2.1	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า							
แผนงานที่ 2.1.1	ความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับภาค ตลอดจนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของกระทรวงฯ 2. เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. ดัชนีความเชื่อมั่นของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (หน่วย: คะแนน)	มากกว่าหรือเท่ากับปีฐาน		75	75	สป.ทส. สผ. สส. คพ. ทน. ทบ. อส. ปม. ทช. ทธ. อ.อ.ป. อสพ. อสส. สพภ. อบก.	
2. โครงการยกระดับความร่วมมือการรักษาสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกภาคส่วน (Public Private Social Partnership)	1. เพื่อกำหนดนโยบายและประสานความร่วมมือด้านวิชาการและการเข้าร่วมในพันธกรณีด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ 2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. ดัชนีความเชื่อมั่นของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (หน่วย: คะแนน)	มากกว่าหรือเท่ากับปีฐาน		75	75	สป.ทส. สผ. สส. คพ. ทน. ทบ. อส. ปม. ทช. ทธ. อ.อ.ป. อสพ. อสส. สพภ. อบก.	

ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (ต่อ)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน							
เป้าประสงค์ที่ 2	การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ							
กลยุทธ์ที่ 2.2	สงวน อนุรักษ์ ป่าไม้ ฟื้นฟูให้เกิดความสมบูรณ์เชิงพื้นที่							
แผนงานที่ 2.2.1	ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย ปี พ.ศ.					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว	1. เพื่อพิทักษ์ รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ เชิงรุก และส่งเสริม พื้นที่ความสมบูรณ์ ทางนิเวศด้วยการ เพิ่มพื้นที่สีเขียว 2. เพื่อเสริมสร้าง ความร่วมมือของ ภาครัฐ เอกชน และ ภาคสังคม ให้เกิด การบูรณาการใน ระดับชาติและ นานาชาติอย่างมี ทิศทาง	1. ร้อยละของพื้นที่ สีเขียว (หน่วย: ร้อยละ)	45	46	47	48	49	สป.ทส. สผ. คพ. สส. ทน. ทบ. อ.ส.พ. อ.สส. อบก.
2. โครงการเพิ่มศักยภาพ การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เกาะ ถ้ำ	1. เพื่อพิทักษ์ รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ เชิงรุก และส่งเสริม พื้นที่ความสมบูรณ์ ทางนิเวศของ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2. เพื่อเสริมสร้าง กลไก เครื่องมือ และมาตรการในการ สงวน อนุรักษ์ ป่าไม้ ฟื้นฟู ให้เกิดความสมบูรณ์ ทางนิเวศของ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. ร้อยละของแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับการอนุรักษ์ พัฒนาและเพิ่มมูลค่า ตามเกณฑ์มาตรฐาน (หน่วย: ร้อยละ)	25	25	25	25	25	สป.ทส. สผ. คพ. สส. ทน. ปม. อ.อ.ป. อ.สพ. สพก. อบก. ทบ.

3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (STRATEGIC MAP)

ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic map) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดเป้าประสงค์ในแต่ละมิติ ตามกรอบการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติราชการ ในแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) จำแนกเป็น 4 มิติ ประกอบด้วย (1) มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ (Run the business) (2) มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (Save the customer) (3) มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ (Manage resource) และ (4) มิติที่ 4 มิติด้านพัฒนาองค์กร (Capacity building) ตามแผนภาพที่ 3-1 และแสดงกรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ตามแผนภาพที่ 3-2 ดังนี้

มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ (Run the business) เป้าประสงค์ที่แสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและผู้รับบริการ

เป้าประสงค์

R1 กฎหมายได้รับการทบทวนแก้ไขปรับปรุง มีกลไก มาตรการ แนวทาง การขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคมสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

R2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (Save the customer) เป้าประสงค์ที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

เป้าประสงค์

S1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับความเชื่อมั่นและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ (Manage resource) เป้าประสงค์ที่แสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ โดยองค์กรต้องการทรัพยากร (นอกเหนือบุคลากร) รวมถึงต้องมีกระบวนการ หรือกิจกรรม เพื่อนำไปสู่สิ่งที่คุณรับบริการต้องการ หรือเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามพันธกิจ

เป้าประสงค์

M1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบูรณาการจากทุกภาคส่วน ได้รับการยอมรับในระดับชาติและระดับนานาชาติ

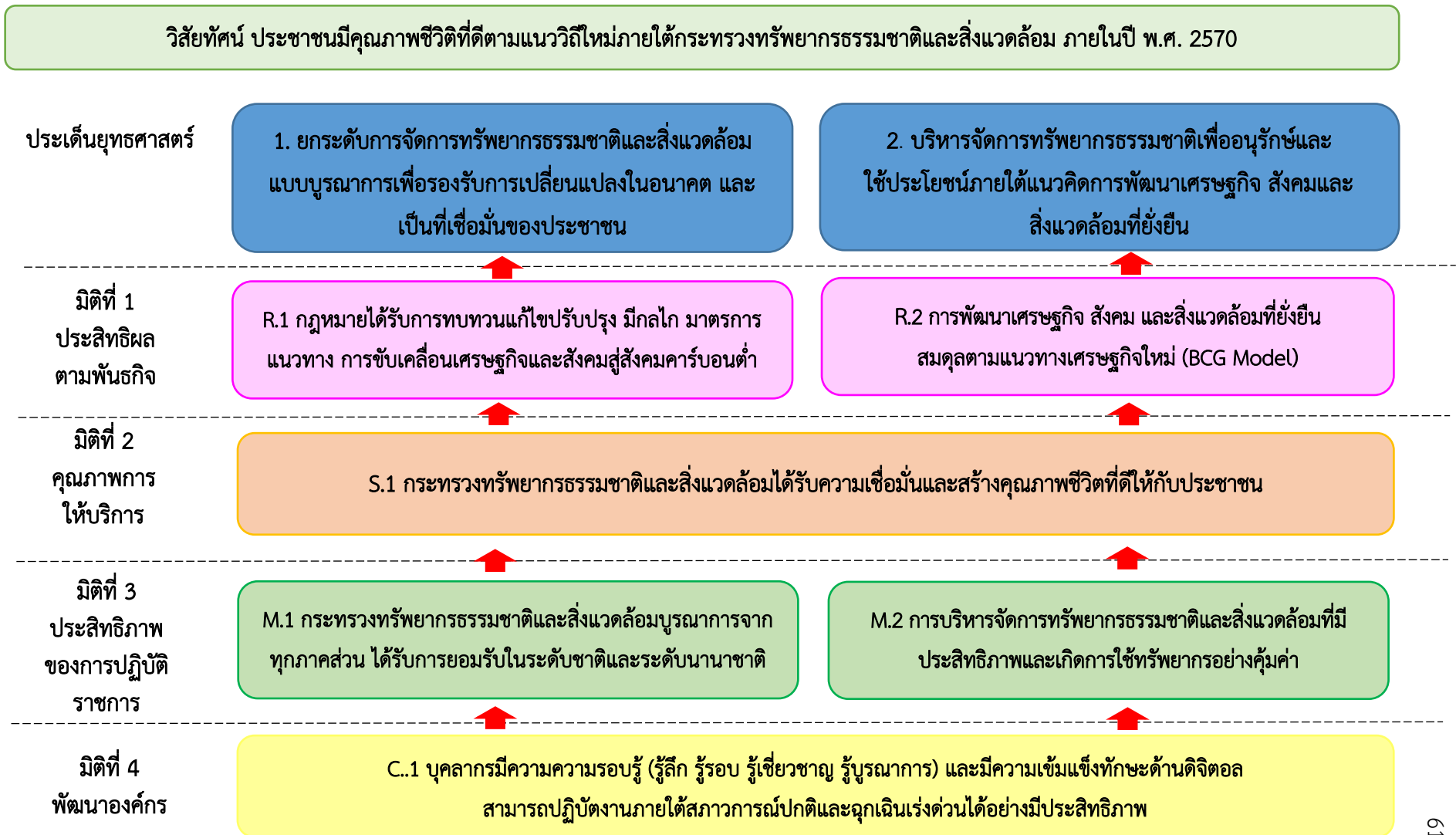
M2 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

มิติที่ 4 มิติด้านพัฒนาองค์กร (Capacity building) เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์

C1 บุคลากรมีความความรู้ (รู้ลึก รู้รอบ รู้เชี่ยวชาญ รู้บูรณาการ) และมีความเข้มแข็งทักษะด้านดิจิทัล สามารถปฏิบัติงานภายใต้สภาวะการณ์ปกติและฉุกเฉินเร่งด่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในปี พ.ศ. 2570

แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570

วิสัยทัศน์	ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนววิถีใหม่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายในปี พ.ศ. 2570										
ประเด็นยุทธศาสตร์	ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่ยึดมั่นของประชาชน					บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน					
เป้าประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> มีเครื่องมือ กลไกที่สามารถใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กร บุคลากรได้รับการยกระดับเพื่อรองรับกระบวนทัศน์ใหม่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่ ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ 										
กลยุทธ์	1. ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย	2. เสริมสร้างค่านิยมหลักและวัฒนธรรมที่สร้างกระบวนทัศน์ใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3. ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศอย่างมีธรรมาภิบาล	4. ปรับปรุงขับเคลื่อนองค์กรรองรับการเปลี่ยนแปลง	5. เสริมสร้างบุคลากรให้มีขีดสมรรถนะสูง	6. ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน	7. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมลดก๊าซเรือนกระจกของทุกภาคส่วนผ่านการขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม	8. ดำรงวิถีชีวิตใหม่ตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy)	9. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า	10. สงวน อนุรักษ์ฟื้นฟู ให้เกิดความสมบูรณ์เชิงพื้นที่	
แผนงาน	1. กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย	2. ขยายความร่วมมือและหุ้นส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3. ขับเคลื่อนองค์กรสู่องค์กรดิจิทัลและสิ่งแวดล้อม	4. ข้อมูลหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย	5. ความเข้มแข็งของบุคลากรด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6. ความยั่งยืนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย	7. การบูรณาการความร่วมมือในการลดก๊าซเรือนกระจก	8. การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโมเดลเศรษฐกิจใหม่	9. การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ที่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน	10. ความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	11. ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้

จากการศึกษาและจัดทำแผนปฏิบัติการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน

1.1 ควรเร่งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สะท้อนผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ประชาชนและภาคประชาสังคมต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.2 ควรเน้นการสร้างการสื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสื่อสารช่องทางที่สามารถติดต่อหรือค้นหาข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจให้ประชาชนทราบ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนเข้าใจ รวมถึงสร้างความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านต่างๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

1.3 การขับเคลื่อนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทักษะด้านดิจิทัลและความรู้ด้านวิชาการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็งต่อไป

1.4 การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยการประสานงานความร่วมมือด้านกฎหมาย ด้านฐานข้อมูล จะเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้โครงการต่างๆ ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในการบรรลุเป้าหมายตามข้อตกลงต่างๆ ระดับนานาชาติ

1.5 การเร่งสร้างฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ที่ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจของประชาชน ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้ในระยะ 1-2 ปีข้างหน้า จะเป็นจุดเด่นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการเป็นฐานข้อมูลหรือคลังความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ และระดับนานาชาติได้อย่างแท้จริง

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2.1 การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะภาคประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น โครงการต่างๆ ที่ดำเนินการมาแล้ว ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเสริมสร้างโครงการที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือต่างๆ เพิ่มเติม เนื่องจากการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงานและการเกิดผลเป็นรูปธรรม

2.2 การผลักดันให้หน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยเน้นขยายฐานความรู้ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ให้กับภาคเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็กยกยอกเข้ามาสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งอาจสนับสนุนผ่านโครงการมาตรการกระตุ้น หรือความร่วมมือต่างๆ การสนับสนุนงบประมาณในการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่ง การให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการขนาดกลางและขนาดเล็กเข้าร่วมเป็นเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมและผลักดันโครงการร่วมกันต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. **ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนยุทธศาสตร์ ทส 20 ปี**. สืบค้น 8 เมษายน 2566, จาก <http://www.mnre.go.th/nakhonratchasima/th/about/content/1584>
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2566. **แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2564. **แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2564. **แผนพัฒนาบุคลากร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปี พ.ศ. 2565-2569)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561. **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. สืบค้น 8 เมษายน 2566, <http://nscr.nesdc.go.th/>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2565. **รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2566. **แผนปฏิบัติราชการ รายปี (พ.ศ. 2566)**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561. **ยุทธศาสตร์ชาติ**. สืบค้น 8 เมษายน 2566, จาก http://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)** สืบค้น 8 เมษายน 2566, จาก http://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2566. **(ร่าง) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)** สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://n-scr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/12/NS_file-23NS-261265.pdf

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ฉบับที่ 1

แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง

1. แบบสำรวจฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกระทรวงฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น และตอนที่ 2 แบบสำรวจเกี่ยวกับจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats)

2. ผู้ศึกษาตระหนักดีว่า การตอบแบบสำรวจนี้อาจทำให้ท่านเสียเวลาบ้าง แต่ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี ผลจากการตอบแบบสำรวจจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่าน โดยผู้ศึกษาจะนำผลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้ มาใช้เพื่อประกอบการทำการศึกษาในขั้นตอนต่อไป ดังนั้น การศึกษารั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยความอนุเคราะห์จากท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ

1. ตำแหน่งปัจจุบัน
2. สถานที่ทำงาน
3. ประสบการณ์ในการทำงาน (ปี)

ตอนที่ 2 แบบสำรวจเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกระทรวงฯ

โดยขอความกรุณาจากท่านให้ข้อมูลความคิดเห็นในแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าจุดแข็ง (Strengths) ของกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องกับด้านโครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบในการดำเนินงาน ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร บุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากรและค่านิยม มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าจุดอ่อน (Weakness) ของกระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้องกับด้านโครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบในการดำเนินงาน ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร บุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากรและค่านิยม มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าโอกาส (Opportunities) ที่ส่งผลต่อกระทรวงฯ ในมิติด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าภัยคุกคาม (Threats) ที่ส่งผลต่อกระทรวงฯ ในมิติด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง มีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....

.....

.....

.....

*****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ข้อมูล*****

ฉบับที่ 2

ประเด็นคำถามใช้เป็นแนวทางการสนทนากลุ่ม
เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities)
และภัยคุกคาม (Threats) ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคำถามที่ใช้สนทนากลุ่ม

1. ท่านคิดว่าจุดแข็งของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีอะไรบ้าง แล้วจะส่งผลอย่างไร ทั้งในด้านโครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบในการดำเนินงาน ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร บุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากรและค่านิยมขององค์กร
2. ท่านคิดว่าจุดอ่อนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีอะไรบ้าง แล้วจะส่งผลอย่างไร ทั้งในด้านโครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบในการดำเนินงาน ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหาร บุคลากร ความรู้ความสามารถของบุคลากรและค่านิยมขององค์กร
3. ท่านคิดว่าโอกาสที่เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีอะไรบ้าง แล้วจะส่งผลอย่างไร ทั้งในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง
4. ท่านคิดว่าภัยคุกคามที่เป็นปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีอะไรบ้าง แล้วจะส่งผลอย่างไร ทั้งในด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง
5. ท่านคิดว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะสามารถปรับเปลี่ยนเป็นกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยอย่างไร

ฉบับที่ 3

แบบสอบถามการให้น้ำหนักคะแนน

ตอนที่ 1 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในด้วย McKinsey 7'S Framework

ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 7 หัวข้อ รวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน

ประเด็นการวิเคราะห์	ค่าน้ำหนักคะแนน
1. Structure	
2. Strategy	
3. System	
4. Style	
5. Staff	
6. Skills	
7. Shared Values	
รวมคะแนนทั้งหมด	100

ตอนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกด้วย STEEP

ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามโปรดให้ค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อทั้ง 5 หัวข้อ รวมคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน

ประเด็นการวิเคราะห์	ค่าน้ำหนักคะแนน
S: (Social)	
T: (Technology)	
E: (Economy)	
E: (Environment)	
P: (Politic)	
รวมคะแนนทั้งหมด	100

ตอนที่ 3 การกำหนดค่าระดับคะแนนผลลัพธ์ที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน
ดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องค่าระดับคะแนนในแต่ละหัวข้อ โดยให้เป็นลำดับ
คะแนน ดังนี้

“5” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกระทรวงฯ มากที่สุด

“4” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกระทรวงฯ มาก

“3” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกระทรวงฯ ปานกลาง

“2” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกระทรวงฯ น้อย

“1” คะแนน หมายถึง ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกระทรวงฯ น้อยที่สุด

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
S1	เป็นหน่วยงานหลักในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย					
S2	มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ชัดเจน มีกฎหมายและภารกิจด้าน อนุสัญญา					
S3	ยุทธศาสตร์มีความชัดเจน และมีทิศทางสอดคล้องกับและ ถ่ายทอดมาจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผน ระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงฯ					
S4	มีการทบทวนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ					
S5	มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความ ต้องการของประชาชน					
S6	มีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย และมีความน่าเชื่อถือ					
S7	มีสายงานการบังคับบัญชาและการมอบอำนาจชัดเจน					
S8	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร					
S9	บุคลากรมีองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ					
S10	บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาของตนและ สอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร รวมถึงเป็นที่ยอมรับของ สังคม					
S11	มีการกำหนดค่านิยมอย่างชัดเจน					
W1	โครงสร้างตามกฎหมายไม่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนยาก					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
W2	การขับเคลื่อนนโยบายต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน					
W3	การสื่อสารให้บุคลากรทุกระดับรับทราบ					
W4	มีหลายระบบและบางระบบยังไม่เสถียรเพียงพอ					
W5	การบังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นชัดเจน หลายขั้นตอน					
W6	มีการโยกย้ายตำแหน่งและลาออกจากราชการ					
W7	ในอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ					
W8	มีการโยกย้ายบุคลากรทำให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญลดจำนวนลง					
W9	มีบุคลากรใหม่ซึ่งยังขาดประสบการณ์และต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์ในสายงานที่เฉพาะ					
W10	การส่งเสริมค่านิยมและการร่วมกันบรรลุเป้าหมายยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรมากนัก					
O1	ประชาชนให้ความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น					
O2	การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว					
O3	ประชาชนมีความเชื่อมั่นในข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยมากขึ้น					
O4	ประเทศไทยมีจุดเด่นในการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
O5	สถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว					
O6	สามารถบูรณาการและผลักดันงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ได้รับความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ					
O7	มีทรัพยากรที่หลากหลายและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง					
O8	การมีกฎหมายและหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน					
O9	มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและผลักดันให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น					
T1	ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว					
T2	ฐานข้อมูลมีหลากหลายมากเกินไป					
T3	พื้นที่ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรมได้ง่ายและรวดเร็ว					

หัวข้อ	ประเด็น	ค่าระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
T4	การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ อาจต้องสูญเสียพื้นที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
T5	ทรัพยากรมีความเสื่อมโทรมและต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟู					
T6	การแก้ไขกฎหมายใช้ระยะเวลานาน หลายขั้นตอน					
T7	การให้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง สร้างความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับประชาชน					

ประวัติย่อผู้ศึกษา

ชื่อ-สกุล	นางสาว วจีวโรบล แสงสว่าง
วัน/เดือน/ปีเกิด	4 มิถุนายน พ.ศ. 2528
การศึกษา	โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	เริ่มบรรจुरาชการ ณ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2556 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ ปี พ.ศ. 2559 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ปี พ.ศ. 2563 นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กองพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม